

กระบวนการค้นหาอัตลักษณ์ทางสังคมและวัฒนธรรมท้องถิ่น เพื่อใช้ในการออกแบบร่วมสมัย: กรณีศึกษา เรือนแถวไม้ ริมคลองอัมพวา

The searching process for social and cultural identities for contemporary design: case studies of wooden row houses along Amphawa Canal

ณัฐพนธ์ อนุสรณ์ทรงกูร¹ และ ปรีชญา ครูเกษตร²
Natapon Anusorntharangkul¹ and Preechaya Krukaset²

Received: 2019-02-02

Revised: 2019-05-27

Accepted: 2019-05-28

บทคัดย่อ

หลายประเทศเริ่มต้นการระบุตัวตนผ่านวัฒนธรรมที่เป็นเอกลักษณ์ของตนเอง โดยการตรวจสอบกฎและค่านิยมดั้งเดิมของตนเอง การระบุลักษณะเฉพาะทางวัฒนธรรมดังกล่าวมีผลโดยตรงต่อการออกแบบสภาพแวดล้อมภายในแบบร่วมสมัย เนื่องจากสภาพแวดล้อมภายในของแต่ละภูมิภาคสะท้อนถึงการรับรู้การแก้ปัญหาที่เฉพาะเจาะจงต่อสภาพแวดล้อมทางธรรมชาติของแต่ละพื้นที่ รวมถึงพฤติกรรมที่ก่อให้เกิดวัฒนธรรมเฉพาะภูมิภาคขึ้น ถือเป็นภูมิปัญญาอันสะสมของบรรพบุรุษมาแต่ช้านาน ดังนั้น เอกลักษณ์ทางสังคมและวัฒนธรรมท้องถิ่นเป็นองค์ประกอบสำคัญที่ควรคำนึงถึงในกระบวนการออกแบบ การรับรู้ถึงเอกลักษณ์ทางวัฒนธรรมและสังคมในท้องถิ่นผ่านการออกแบบสภาพแวดล้อมภายใน อาจสามารถนำมาซึ่งผลประโยชน์เกี่ยวกับเศรษฐกิจของชุมชน และการอนุรักษ์วัฒนธรรมของชุมชนได้ ในงานวิจัยนี้ผู้วิจัยมีจุดประสงค์ในการวิจัย คือ เพื่อเสนอกระบวนการค้นหา อัตลักษณ์ทางสังคมและวัฒนธรรมท้องถิ่นเพื่อใช้ในการออกแบบสภาพแวดล้อมภายในแบบร่วมสมัย เนื่องจากการออกแบบถือเป็นหนึ่งในลำดับความสำคัญในการแข่งขันต่อการเพิ่มคุณค่าและการสร้างภาพลักษณ์ที่ดีขึ้นของชุมชน จากมุมมองด้านการจัดการคุณภาพ

¹ คณะสถาปัตยกรรมศาสตร์ สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าเจ้าคุณทหารลาดกระบัง
(Faculty of Architecture, King Mongkut's Institute of Technology Ladkrabang)

ผู้เขียนหลัก (corresponding author) Email: natapon15@hotmail.com

² คณะเทคโนโลยีอุตสาหกรรม มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา
(Faculty of Industrial Technology, Suan Sunandha Rajabhat University)

ความรวดเร็วในการออกแบบ และกระบวนการออกแบบสภาพแวดล้อมภายในที่แสดงให้เห็นถึงความสำคัญของคุณภาพการออกแบบในประเด็นด้านการสืบทอด และการอนุรักษ์วัฒนธรรมนั้นๆ เนื่องจากความพยายามในการออกแบบมักมีแรงผลักดันต่อการรับรู้ของผู้คนผ่านการออกแบบที่ดีที่สุด โดยผู้วิจัยเลือกเรือนแถวไม้ริมคลองอัมพา จังหวัดสมุทรสงคราม เป็นกรณีศึกษา จากชุมชนที่มีการจัดการการท่องเที่ยวในรูปแบบการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์หรือการท่องเที่ยววิถีชีวิต

คำสำคัญ: เรือนแถวไม้ นักออกแบบข้ามวัฒนธรรม อัตลักษณ์ทางสังคมและวัฒนธรรมท้องถิ่น การออกแบบร่วมสมัย

Abstract

Many countries have started to identify their unique cultures by scrutinizing their traditional rules and values. Such identification of the cultural uniqueness has a direct impact on the work of contemporary-interior design. Interior environment in each region reflects perceptions, behaviors and specific solutions to the natural environment that form the regionally specific culture. Regarded as accumulated wisdoms of the ancestors, local socio-cultural identity is an essential element that should be accounted for in the interior design process. Gaining more recognition of the local socio-cultural identity imprinted in the interior design can bring sustainable benefits concerning economy and culture of communities. In this work; therefore, we present the searching for social and cultural identities for using in the interior design. Design management efforts involve long-term work in the background and involve different environmental design that expresses local socio-cultural identity as one of the significant competitive priorities for increasing the value and a better visualization of the communal identity. From a quality management perspective, the speed of design and the interior environmental design indicate the importance of design quality in inheritance and conservation issues because design efforts often have inherent drivers for people's perception through an optimized design. The researcher selected "Amphawa Floating Market and Community" in Samut Songkhram province to be a case study of a community where travel itineraries were managed in the form of creative tourism or local tourism. By scoping only on the part of building community and uniqueness of Amphawa floating market which is called the wooden row house along Amphawa Canal.

Keywords: wooden row house, cross-cultural designer, social and cultural identities, contemporary design

บทนำ

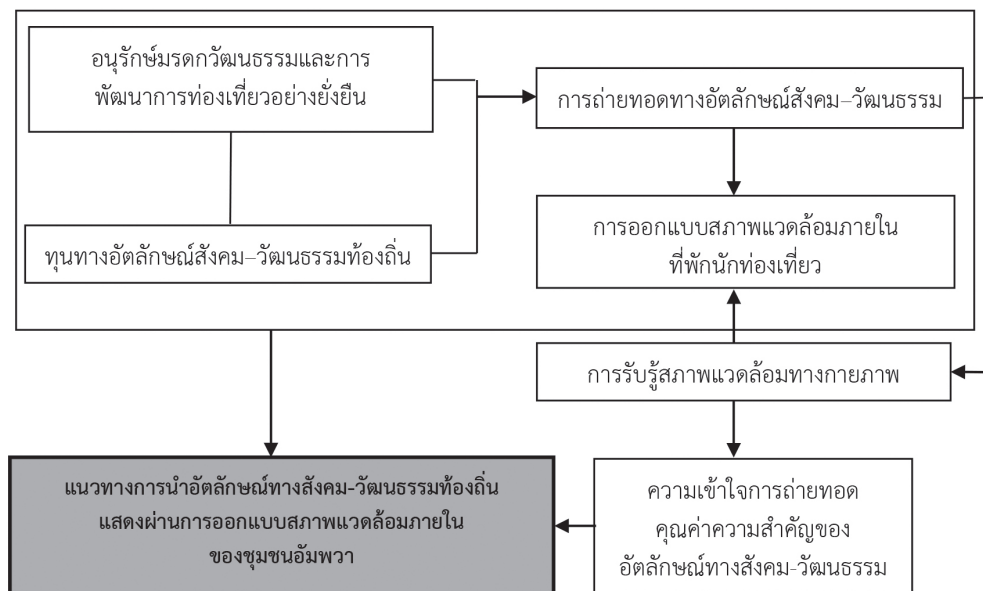
ชุมชนและตลาดน้ำอัมพวา เป็นแหล่งท่องเที่ยววิถีชีวิตที่ได้รับความนิยมจากการที่เป็นชุมชนทรงอิทธิพลด้านความเจริญทางวัฒนธรรมหลายด้าน อาทิ สถาปัตยกรรม ศิลปกรรม อาหาร ขนมไทยในวรรณคดี รวมถึงงานประเพณีในเทศกาลสำคัญต่างๆ ถือได้ว่าเป็นชุมชนแห่งมรดกทางวัฒนธรรม ชุมชนและตลาดน้ำอัมพวาจึงได้รับการส่งเสริมให้เป็นแหล่งท่องเที่ยวที่มีแนวทางจากการต่อยอดทุนทางสังคม-วัฒนธรรมที่เป็นอัตลักษณ์สำคัญไปสู่การสร้างกิจกรรมการท่องเที่ยว เพื่อแก้ไขปัญห เศรษฐกิจระดับชุมชน (Meak-on & Bejarananda, 2013) และจากนโยบายการพัฒนาการท่องเที่ยวชุมชนและตลาดน้ำอัมพวา ทำให้เกิดการลดทอนคุณค่าอัตลักษณ์สังคม-วัฒนธรรมท้องถิ่นลง เนื่องจากชุมชนและตลาดน้ำอัมพวามีการเจริญเติบโตและขยายตัวอย่างรวดเร็ว (Seyanont, 2009) ทำให้ไม่สอดคล้องกับการพัฒนาการท่องเที่ยวอย่างสร้างสรรค์และยั่งยืน ที่การพัฒนาที่ดีต้องควบคู่ไปกับการอนุรักษ์ทรัพยากรสิ่งแวดล้อมของท้องถิ่น คำนึงถึงการใช้ประโยชน์อย่างถูกต้องเหมาะสม อีกทั้งมีการวางแผนเพื่อส่งเสริมการใช้ทรัพยากรให้เกิดประโยชน์แก่ส่วนรวมอย่างคุ้มค่าที่สุด (Chittangwatthana, 2005) ปัจจุบันชุมชนและตลาดน้ำอัมพวาเป็นแหล่งท่องเที่ยวที่มีการพัฒนาทั้งในด้านสภาพแวดล้อมทางกายภาพ สาธารณูปโภค ถนนหนทาง สะพาน ทางเดินริมน้ำ ป้ายแนะนำข้อมูล ที่พักและสถานบริการเกิดขึ้นอย่างมากมาย รูปแบบการบริการที่หลากหลาย มีรูปแบบในการจัดการสภาพแวดล้อมทั้งภายนอกและภายใน สถานที่ตั้งที่กล่าวมาหากจำแนกโดยคำนึงถึงเรื่องคุณค่าอัตลักษณ์สังคม-วัฒนธรรมท้องถิ่น สามารถแบ่งออกเป็น 3 กลุ่ม คือ 1) กลุ่มที่ไม่สนใจบริบทเรื่องอัตลักษณ์สังคม-วัฒนธรรมท้องถิ่นทั้งสภาพแวดล้อมภายนอกและภายใน จะเน้นความแตกต่างจากสภาพแวดล้อมรอบข้างเพื่อให้เกิดความโดดเด่นของสถานที่ 2) กลุ่มที่พยายามสร้างความแตกต่างในความกลมกลืนกับสภาพแวดล้อมของพื้นที่ชุมชนและตลาดน้ำอัมพวา 3) กลุ่มที่พยายามคงรูปแบบเดิมของสภาพแวดล้อมภายนอกและภายในไว้ให้สมบูรณ์ที่สุด ทั้ง 3 กลุ่ม นี้ตั้งอยู่ปะปนสลับกันภายในชุมชน

การท่องเที่ยววิถีชุมชนเป็นการจัดการรูปแบบการท่องเที่ยวให้นักท่องเที่ยวได้มาพักผ่อน โดยการใช้ชีวิตแบบเรียบง่าย รับประทานอาหาร อาศัยหลับนอน รวมไปถึงการทำกิจกรรมต่างๆ ทั้งการดำรงชีวิต การประกอบอาชีพ งานบุญประเพณีสำคัญร่วมกับชาวบ้านอย่างแท้จริง ทำให้นักท่องเที่ยวได้รับความรู้สึกเชิงประสบการณ์ที่น่าจดจำ โดยกิจกรรมที่เกิดร่วมกันระหว่างชาวบ้านและนักท่องเที่ยวจะเกิดโดยรอบชุมชนภายใต้สภาพแวดล้อมที่เปิดโล่ง หรือภายใต้สภาพแวดล้อมภายในของตัวอาคาร โดยที่อาคารสถานที่ทั้งภายนอกและภายในมีคุณค่าและเกิดขึ้นจากคุณลักษณะที่สอดคล้องต่อสถานที่ตั้ง (site location) สภาพอากาศ (climate) การใช้สอย (function) วัฒนธรรม (culture) อาจเรียกได้ว่าเป็นแบบภูมิภาคนิยม (regionalism) หากสภาพแวดล้อมภายในของอาคารดังที่กล่าวมาได้รับการจัดการสภาพแวดล้อมภายในที่นำอัตลักษณ์ทางสังคมและวัฒนธรรมมาถ่ายทอดอย่างเหมาะสม จะเป็นการสร้างความประทับใจให้กับนักท่องเที่ยวเพิ่มมากขึ้น โดยการปรับเปลี่ยนหรือเปลี่ยนแปลงน้อยที่สุด หากสามารถถ่ายทอดอัตลักษณ์ทางสังคมและวัฒนธรรมไปสู่การออกแบบสภาพแวดล้อมภายในได้จะสามารถส่งเสริมการรับรู้และความทรงจำที่ดีต่อชุมชนได้อีกด้วย ผลคือการเพิ่มโอกาสในการกลับมาท่องเที่ยวในชุมชนอีกครั้ง อันจะเป็นส่วนสนับสนุน

และส่งเสริมให้ชาวบ้านเกิดรายได้อย่างต่อเนื่องและยั่งยืน โดยการท่องเที่ยวอย่างสร้างสรรค์และยั่งยืนนั้น ต้องอยู่บนพื้นฐานของการผสานประโยชน์ทั้งนักท่องเที่ยวและคนในชุมชน ตามหลักทฤษฎี Host and guest theory โดยผ่านกระบวนการเศรษฐกิจสร้างสรรค์ คือการพัฒนาที่ตรงกับความต้องการของนักท่องเที่ยวที่ต้องการความสะดวกสบาย แต่ก็มีความต้องการสัมผัสวิถีชีวิตความเป็นอยู่แบบดั้งเดิมให้สอดคล้องกับการดำรงชีวิตของชาวบ้านในชุมชน การพัฒนาอย่างยั่งยืนจึงเป็นกลยุทธ์การพัฒนาที่จัดการทรัพยากรทางการท่องเที่ยวไม่ว่าจะเป็น ทรัพยากรทางธรรมชาติ ทรัพยากรมนุษย์ ตลอดจนวัฒนธรรมประเพณี ให้นั่นคงและมั่นคงในระยะยาว (Torrent, 2008)

กรอบแนวคิดการวิจัย

การศึกษาในครั้งนี้มีจุดประสงค์ในการวิจัย คือ เสนอกระบวนการค้นหาอัตลักษณ์ทางสังคมและวัฒนธรรมท้องถิ่น เพื่อใช้ในการออกแบบสภาพแวดล้อมภายในร่วมสมัย กรณีศึกษา เรือนแถวไม้ริมคลองอัมพวา

ภาพที่ 1 กรอบแนวคิดในการวิจัย

จากกรอบแนวคิด ดังภาพที่ 1 ผู้วิจัยนำมาสรุปเป็นกรอบแห่งนิยามด้านปฏิบัติการที่มุ่งเน้นศึกษาเกี่ยวกับกระบวนการค้นหาอัตลักษณ์ทางสังคมและวัฒนธรรมท้องถิ่น เพื่อใช้ในการออกแบบสภาพแวดล้อมภายใน เพื่อความยั่งยืนของชุมชนท่องเที่ยว โดยการศึกษาใน 3 ประเด็น คือ 1) ประเด็นปัจจัยอัตลักษณ์ทางสังคมและวัฒนธรรม เพื่อทราบถึงจุดเด่นของความสนใจในการออกแบบ และปัจจัยที่สามารถถ่ายทอดคุณค่าอัตลักษณ์ทางสังคมและวัฒนธรรม ที่สามารถเป็นเกณฑ์ในการออกแบบสภาพแวดล้อมภายใน 2) ประเด็นด้านการออกแบบสภาพแวดล้อมภายในเพื่อศึกษาถึงองค์ประกอบต่างๆ ของการออกแบบที่สามารถเชื่อมโยงไปสู่ความสำคัญของการออกแบบสภาพแวดล้อมภายในที่พักนักท่องเที่ยว ที่ส่งเสริมอัตลักษณ์ทางสังคมและวัฒนธรรม และ 3) ผลของการใช้อัตลักษณ์ทางสังคมและวัฒนธรรมท้องถิ่นผ่านการออกแบบสภาพแวดล้อมภายในของชุมชนโดยนักออกแบบข้ามวัฒนธรรม เพื่อให้ได้แนวทางการนำอัตลักษณ์ทางสังคมและวัฒนธรรมท้องถิ่น เสนอสู่การออกแบบสภาพแวดล้อมภายในที่พักนักท่องเที่ยวที่ดี และเหมาะสมต่อการสื่อความหมาย

กระบวนการวิจัย

การวิจัยมุ่งค้นหาแนวทางการนำอัตลักษณ์ทางสังคมและวัฒนธรรมท้องถิ่น เพื่อใช้ในการออกแบบสภาพแวดล้อมภายในร่วมสมัย มีลักษณะงานวิจัยแบบผสมผสานวิธีเชิงคุณภาพและเชิงปริมาณ (mixed methods approach) โดยการค้นหาปัจจัยด้านอัตลักษณ์ทางสังคมและวัฒนธรรมท้องถิ่น ที่จะนำมาเป็นเกณฑ์ในการตกแต่งสภาพแวดล้อมภายใน ผู้วิจัยใช้การวิจัยเชิงคุณภาพ ศึกษาจากแนวคิดด้านการอนุรักษ์มรดกวัฒนธรรม แนวคิดทุนอัตลักษณ์ทางสังคมและวัฒนธรรมท้องถิ่น และการพัฒนาการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน มาประกอบกับแนวคิดการถ่ายทอดอัตลักษณ์ทางสังคมและวัฒนธรรมท้องถิ่น เพื่อหาความสำคัญในการตกแต่ง ที่สามารถสื่อความหมายกับนักท่องเที่ยวให้รับรู้ได้ ส่วนการวิจัยเชิงปริมาณ ผู้วิจัยเลือกใช้สำหรับการรวบรวมข้อมูล การสัมภาษณ์ และการวิเคราะห์การรับรู้ของกลุ่มผู้เชี่ยวชาญต่อความเข้าใจและการถ่ายทอดคุณค่าความสำคัญของอัตลักษณ์ทางสังคมและวัฒนธรรมท้องถิ่นผ่านกระบวนการการตกแต่งสภาพแวดล้อมภายใน ด้วยหลักการทางสถิติจากข้อมูล เพื่อสนับสนุนข้อค้นพบสมมติฐานหรือข้อสรุปต่างๆ (Krukaset, 2011) โดยการศึกษาในลักษณะกรณีศึกษา (case study) ผู้วิจัยต้องการค้นหาตอบที่มีลักษณะเฉพาะตัวเพื่ออธิบายปรากฏการณ์หนึ่ง (one phenomenon) โดยไม่คำนึงถึงจำนวนของสถานที่ (sites) ผู้มีส่วนร่วม (participants) เอกสาร (documents) แต่มุ่งวิเคราะห์เจาะลึกเกี่ยวกับเหตุการณ์หรือสถานการณ์หนึ่งหรือหลายเหตุการณ์ เช่น กลุ่มของสังคม (social groups) ชุมชน (communities) บุคคล (individuals) หรือสิ่งอื่นๆ อย่างมีระบบ บางครั้งการศึกษากฎกรณีหนึ่งอาจสามารถอ้างอิงไปยังกรณีอื่นๆ ที่มีลักษณะคล้ายคลึงกันได้ ซึ่งเรียกว่า micro-macro problem

โดยเลือก “ชุมชนและตลาดน้ำอัมพวา” เป็นกรณีศึกษาจากชุมชนที่มีการจัดการการท่องเที่ยวในรูปแบบการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์หรือการท่องเที่ยววิถีชีวิต โดยกำหนดขอบเขตที่ทำการวิจัยอยู่ในเฉพาะส่วนของอาคารเอกลักษณ์ของชุมชนและตลาดน้ำอัมพวา คือ “เรือนแถวไม้ริมคลองอัมพวา” สิ่งที่ผู้วิจัยศึกษาได้แก่ 1) ปัจจัยสาเหตุ คือ อัตลักษณ์ทางสังคมและวัฒนธรรมท้องถิ่น สภาพแวดล้อมและวิถีชีวิตของชุมชนและตลาดน้ำอัมพวา และ 2) ปัจจัยผลลัพธ์ คือ แนวทางการนำอัตลักษณ์ทางสังคม-วัฒนธรรมท้องถิ่น เสนอผ่านการออกแบบสภาพแวดล้อมภายในที่พักนักท่องเที่ยว เพื่อให้เกิดการสื่อถึงอัตลักษณ์ทางสังคมและวัฒนธรรมท้องถิ่น จากผู้ให้ข้อมูล (participant) 2 กลุ่มใหญ่ ได้แก่

1. กลุ่มผู้เชี่ยวชาญด้านอัตลักษณ์ทางสังคมและวัฒนธรรมท้องถิ่น จากประชากร 3 ประเภท 1) กลุ่มผู้เชี่ยวชาญที่มีความรู้ความเชี่ยวชาญในเรื่องราวของชุมชนที่เป็นคนอัมพวาโดยกำเนิด 2) อาจารย์ผู้สอนในด้านอัตลักษณ์ทางสังคมและวัฒนธรรมท้องถิ่น 3) นักออกแบบสภาพแวดล้อมภายในที่มีประสบการณ์ในการออกแบบที่เกี่ยวข้องกับอัตลักษณ์ทางสังคมและวัฒนธรรมท้องถิ่น โดยใช้วิธีการเลือกแบบเฉพาะเจาะจงประเภทละ 3 คน โดยผู้เชี่ยวชาญแต่ละท่านไม่มีความสัมพันธ์ในการทำงานร่วมกันและเป็นอิสระต่อกัน ผู้วิจัยใช้กลุ่มตัวอย่างเดิมนี้ทุกครั้ง สำหรับขั้นตอนการเก็บรวบรวมข้อมูลการสัมภาษณ์เชิงลึกที่เกี่ยวกับอัตลักษณ์ทางสังคมและวัฒนธรรมท้องถิ่น และการทำเดลฟาย (Delphi)

2. กลุ่มนักออกแบบข้ามวัฒนธรรม ที่เป็นอาสาสมัครผู้สนใจเข้าร่วมโครงการวิจัย ที่ไม่มีประสบการณ์ในการออกแบบเกี่ยวข้องกับอัตลักษณ์ทางสังคมและวัฒนธรรมท้องถิ่น และไม่เคยอาศัยอยู่ในชุมชนที่ลงเก็บข้อมูล เพื่อปฏิบัติงานออกแบบสภาพแวดล้อมภายใน จำนวน 3 คน

ผู้วิจัยกำหนดเครื่องมือการวิจัย ดังรายละเอียดดังต่อไปนี้

1. แบบสัมภาษณ์ ในงานวิจัยนี้แบ่งเป็น 4 ส่วน ประกอบด้วย

1.1 แบบสัมภาษณ์สำหรับกลุ่มผู้เชี่ยวชาญด้านอัตลักษณ์สังคมและวัฒนธรรม ในการทำเดลฟายแบบ EDFR (Ethnographic Delphi Futures Research) ครั้งที่ 1 เพื่อหาความเป็นอัตลักษณ์สังคมและวัฒนธรรมท้องถิ่นของเรือนแถวไม้ริมคลองอัมพวา ในชุมชนตลาดน้ำอัมพวา โดยเริ่มจากการสัมภาษณ์แบบ EFR (The Ethnographic Futures Research) คือการสัมภาษณ์แบบเปิดและไม่ชี้นำ โดยจะทำการบันทึกเสียงแล้วเปิดให้ผู้ถูกสัมภาษณ์ฟัง อาจมีการเปลี่ยนแปลงแก้ไขคำสัมภาษณ์ ทำเช่นนี้จนจบการสัมภาษณ์ เพื่อที่บทสัมภาษณ์นี้จะมีความน่าเชื่อถือและเชื่อมั่น จากนั้นนำข้อมูลมาวิเคราะห์และสังเคราะห์ เพื่อค้นหาความเป็นตัวแทน (rating) อัตลักษณ์สังคมและวัฒนธรรมท้องถิ่น และใช้ในการสร้างเครื่องมือสำหรับทำเดลฟายในครั้งที่ 2

1.2 แบบสัมภาษณ์สำหรับกลุ่มผู้เชี่ยวชาญด้านอัตลักษณ์สังคมและวัฒนธรรม ในการทำเดลฟายครั้งที่ 2 เป็นการนำผลที่ได้ในครั้งที่ 1 มาทำการสอบถามผู้เชี่ยวชาญซ้ำอีกครั้ง เพื่อหาจำนวนผู้เชี่ยวชาญที่มีความเห็นด้วยกับผลที่ได้จากการวิเคราะห์ และเรียงลำดับ (ranking) ความเด่นชัดของตัวแทนอัตลักษณ์สังคมและวัฒนธรรมท้องถิ่น ในการเดลฟายครั้งที่ 2 นี้จะเป็นการนำผลที่ได้จากการสัมภาษณ์ในครั้งที่ 1 กลับไปให้ผู้เชี่ยวชาญทุกท่านพิจารณาใหม่อีกครั้ง เพื่อที่จะเป็นการเน้นย้ำความถูกต้องและลำดับความชัดเจนของการเป็นตัวแทนอัตลักษณ์สังคมและวัฒนธรรมท้องถิ่นที่ได้มาก่อนหน้านี้

1.3 แบบสัมภาษณ์สำหรับกลุ่มผู้เชี่ยวชาญด้านอัตลักษณ์สังคมและวัฒนธรรม ในการทำเดลฟาย ครั้งที่ 3 เป็นการนำผลที่ได้ในครั้งที่ 2 มาให้ผู้เชี่ยวชาญทำการทบทวนอีกครั้ง เพื่อความแน่ใจและตอบเหตุผล ประกอบการเลือกดังกล่าวในแต่ละข้อ

1.4 แบบสัมภาษณ์สำหรับกลุ่มผู้เชี่ยวชาญ เพื่อทดสอบการสื่อความหมาย ต่อความเข้าใจและการถ่ายทอดคุณค่าความสำคัญของอัตลักษณ์สังคมและวัฒนธรรมท้องถิ่นผ่านกระบวนการการออกแบบสภาพแวดล้อมภายใน แบบสัมภาษณ์นี้ใช้ร่วมกับผลงานการออกแบบสภาพแวดล้อมภายใน จากกลุ่มนักออกแบบข้ามวัฒนธรรมที่ไม่มีประสบการณ์ในการออกแบบที่เกี่ยวข้องกับอัตลักษณ์ทางสังคม-วัฒนธรรมท้องถิ่น และไม่เคยอาศัยอยู่ในชุมชนตลาดน้ำอัมพวา โดยการใช้ภาพจำลองกระตุ้นการรับรู้ (stimuli) ร่วมกับการตอบแบบสัมภาษณ์ ด้วยวิธีการแบบมาตรประเมินค่า (rating scale) มีสเกลวัดระดับความรู้ 5 ระดับ รวมถึงการตอบคำถามปลายเปิด (Krukaset, 2018)

2. แบบบันทึกข้อมูลภาคสนามสำหรับนักออกแบบข้ามวัฒนธรรม ที่เป็นอาสาสมัครผู้สนใจเข้าร่วมโครงการวิจัย ใช้บันทึกข้อมูลสำคัญของตัวแทนที่เด่นชัดของอัตลักษณ์สังคมและวัฒนธรรมท้องถิ่น ซึ่งได้มาจากกลุ่มผู้เชี่ยวชาญ

3. ใบงานสำหรับนักออกแบบข้ามวัฒนธรรม ที่เป็นอาสาสมัครผู้สนใจเข้าร่วมโครงการวิจัย เป็นตัวแทนของชาวบ้านที่ไม่มีความรู้ด้านการออกแบบและนักออกแบบข้ามวัฒนธรรม เพื่อปฏิบัติงานออกแบบสภาพแวดล้อมภายในจากอัตลักษณ์สังคม-วัฒนธรรมท้องถิ่นในชุมชนและตลาดน้ำอัมพวาให้ได้มาซึ่งภาพจำลองสามมิติกระตุ้นการรับรู้ (3D stimuli)

ผลการวิจัย

การค้นหาคำเป็นตัวแทนอัตลักษณ์สังคมและวัฒนธรรมท้องถิ่นของชุมชน ผู้วิจัยใช้การสัมภาษณ์เดลฟายแบบ EDR (Ethnographic Delphi Futures Research) ครั้งที่ 1 และการสัมภาษณ์ตามกระบวนการเทคนิคเดลฟาย อีก 2 ครั้ง เพื่อยืนยันความเป็นตัวแทน และการลำดับของการเป็นตัวแทนอัตลักษณ์สังคมและวัฒนธรรมท้องถิ่น ในส่วนของสภาพแวดล้อมภายในของเรือนแถวไม้ชั้นเดียวริมคลองอัมพวา จากความเห็นของผู้เชี่ยวชาญ 3 กลุ่ม คือ กลุ่มผู้เชี่ยวชาญเจ้าของโฮมสเตย์ที่เป็นคนอัมพวาโดยกำเนิด กลุ่มผู้เชี่ยวชาญที่เป็นอาจารย์ผู้สอนด้านอัตลักษณ์สังคมและวัฒนธรรมท้องถิ่น และกลุ่มผู้เชี่ยวชาญที่เป็นนักออกแบบด้านอัตลักษณ์สังคมและวัฒนธรรมท้องถิ่น จำนวน 9 ท่าน ผู้วิจัยนำบทสรุปการสัมภาษณ์ความเห็นดังกล่าวมาหาคำซ้ำในแต่ละปัจจัย เพื่อสรุปประเด็นอัตลักษณ์ของเรื่องที่เกี่ยวข้องกับสภาพแวดล้อมภายในของเรือนแถวไม้ชั้นเดียวริมคลองอัมพวา

ผลการวิเคราะห์ความเป็นตัวแทนอัตลักษณ์สังคมและวัฒนธรรมท้องถิ่นของชุมชน

ผลการสัมภาษณ์เดลฟายแบบ EDFR จากความเห็นของผู้เชี่ยวชาญ 3 กลุ่ม สามารถสรุปตาม 7 ปัจจัยหลักและอีก 1 ปัจจัยเพิ่มเติม ได้แก่ ปัจจัยด้านสี ปัจจัยด้านวัสดุและพื้นผิว ปัจจัยด้านแสงสว่าง ปัจจัยด้านสิ่งของตกแต่ง ปัจจัยด้านการตกแต่ง ปัจจัยด้านการเจาะช่องเปิด ปัจจัยด้านที่ว่าง และปัจจัยอื่นๆ ดังนี้

1. ปัจจัยด้านสี พบว่าผู้เชี่ยวชาญเห็นสอดคล้องกันในประเด็นสีน้ำตาลของไม้จริง และแยกย่อยออกเป็นสีของไม้สัก ไม้เต็ง ไม้แดง หรือไม้เบญจพรรณ และยังมีสีของไม้จริงที่ทาน้ำมันรักษาเนื้อไม้ ซึ่งทำให้สีเนื้อไม้ดูเข้มข้นกว่าความเป็นจริงเพิ่มเติม ส่วนความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญที่เป็นนักออกแบบ มีความแตกต่างในเรื่องสีของดินเผาที่มาจากภาชนะดินเผา กระถาง สีวัสดุธรรมชาติที่มาจากข้าวของเครื่องใช้จำพวกเครื่องใช้จักสาน และสีแดงที่เกิดจากการใช้น้ำมันย้อมรักษาเนื้อไม้ เห็นได้ว่าผู้เชี่ยวชาญกลุ่มนักออกแบบใส่ใจในรายละเอียดปลีกย่อยที่เกิดจากพื้นฐานของวิชาชีพ

2. ปัจจัยด้านวัสดุและพื้นผิว ความคิดเห็นจากผู้เชี่ยวชาญมี 3 ประการ คือ พื้นผิวไม้จริง พื้นผิวไม้จริงเคลือบด้วยน้ำมันรักษาเนื้อไม้ และพื้นผิวไม้จริงที่มันวาวจากการใช้งานและการเช็ดถู เนื่องจากอัมพวาอยู่ในพื้นที่ที่น้ำขึ้นน้ำลงทุกวัน ในบางฤดูกาลมีน้ำทะเลหนุนผนวกกับน้ำจืดมีปริมาณมาก จะเกิดน้ำท่วมเข้าสู่ภายในตัวเรือน การที่มีไม้เป็นวัสดุหลักในการก่อสร้างอาคารและอยู่ในพื้นที่ที่น้ำท่วมถึง ไม้ที่อยู่ในจุดน้ำท่วมถึงดังกล่าวจะไม่สามารถหาสีเคลือบผิวใดๆ ได้ทั้งสิ้น เพราะเป็นการขัดขวางการระบายความชื้นออกจากตัวเนื้อไม้เอง ฉะนั้นนอกเหนือจากการที่ให้น้ำมันแสดงพื้นผิวตามธรรมชาติแล้ว จะทำได้เพียงน้ำมันรักษาเนื้อไม้ น้ำมันตังอิ้ว ขี้ผึ้งผสมน้ำมันมะพร้าว เพื่อป้องกันแมลงกินไม้ เพราะเมื่อทาทั้งไม้กระยาเสาะ น้ำมันดังกล่าวจะซึมลงไปเนื้อไม้และระเหยไปตามธรรมชาติ ส่วนประเด็นความเห็นที่แตกต่าง มีประเด็นการเคลือบผิวด้วยแล็กเกอร์ สีย้อมรักษาเนื้อไม้ที่ใช้ทาเรือนไทย นอกจากนั้นยังมีการสนใจในพื้นที่ผิวของเสื่อกก พื้นผิวลวดลายของเครื่องจักสาน รวมไปถึงพื้นปูนขัดมันและปูนขัดมันสาดสีของพื้นหลังบ้านภายในตัวเรือนแถวไม้ริมน้ำอีกด้วย

3. ปัจจัยด้านแสงสว่าง ผู้เชี่ยวชาญมีความคิดเห็นที่สอดคล้องกันในเกือบทุกประเด็น คือ แสงธรรมชาติ แสงจากตะเกียงเจ้าพายุหรือแสงที่มาจากหลอดไฟประดิษฐ์ (incandescent light bulb) แสงเหลือง (warm light) ที่มีความสว่างไม่มากนัก หรือแสงสลัวเท่านั้น อาจเพราะเรือนแถวไม้ริมคลองอัมพวา มีลักษณะการแก้ไขปัญหาคาถของรังสีความร้อนเข้าสู่ภายในตัวเรือนรูปแบบเดียวกันเรือนไทยทั่วไป คือ การยื่นชายคาให้ลาดต่ำเพื่อลดแสงแดดที่ส่องเข้าสู่ภายในตัวเรือนหรือตกกระทบโดยตรงที่ผนังเรือนภายนอก ทำให้ภายในตัวเรือนมีแสงสว่างเพียงมองเห็นได้ชัดเจนในการประกอบกิจกรรม ส่วนในยามค่ำคืนบรรยากาศของอัมพวาในอดีตจะเต็มไปด้วยเรือสินค้าที่จอดลอยลำขนานสองฝั่งคลองและจุดตะเกียงรั้วหรือตะเกียงเจ้าพายุเพื่อให้แสงสว่าง แสงจากตะเกียงรั้วและตะเกียงเจ้าพายุที่มีอุณหภูมิสีของแสงคือสีเหลือง (warm light tone) ดังนั้นสภาพแสงดังกล่าวผู้เชี่ยวชาญให้ความเห็นว่าเป็นแสงสว่างที่เหมาะสมกับบรรยากาศของอัมพวา ส่วนประเด็นอัตลักษณ์ที่แตกต่าง พบเพียงประเด็นเดียวจากผู้เชี่ยวชาญในกลุ่มวิชาชีพออกแบบตกแต่งภายใน คือแสงระยิบระยับที่เกิดจากแสงของดวงอาทิตย์สะท้อนผิวน้ำในคลองอัมพวา และส่องเข้าสู่ภายในอาคารมีลักษณะเป็นแสงแบบ sparkling light ที่มีความระยิบระยับ ดูมีความน่าสนใจและจะมีแสงลักษณะนี้เกิดขึ้นเฉพาะอาคารที่อยู่ใกล้แหล่งน้ำ หรือในยามที่ฝนหยุดตกใหม่ๆ เท่านั้น

4. **ปัจจัยด้านสิ่งของตกแต่ง** จากการสัมภาษณ์เห็นได้ว่าแต่เดิมสิ่งของที่เป็นของตกแต่ง เป็นเพียงรูปภาพบุคคลภายในครอบครัว ปฏิทินที่มีภาพประกอบสวยงาม หรือพระบรมฉายาลักษณ์พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวรัชกาลที่ 9 หรือเป็นเครื่องใช้ในชีวิตประจำวัน หรือเครื่องมือที่ใช้ทำมาหากินหรือค้าขาย แต่ในปัจจุบันเครื่องใช้ดังกล่าว ได้แปรสภาพจากของใช้มาเป็นสิ่งของตกแต่งที่ช่วยเสริมบรรยากาศภายในเรือนแถว ทำหน้าที่เป็นสิ่งของตกแต่งให้เกิดบรรยากาศร่วมสมัย นอกจากนั้นหน้าเรือนแถวบริเวณชานหรือทางเดิน ก็มีการวางหรือแขวนกระถางต้นไม้ประดับ เพื่อให้เกิดความสดชื่นเคียงคู่กับม้านั่งริมคลองเป็นระยะๆ ตามแนวทางเดินเลียบริมคลอง

5. **ปัจจัยด้านการตกแต่งของเรือนแถวไม้ชั้นเดียว** อธิบายได้ว่าเนื่องจากเรือนแถวไม้ริมคลองอัมพวา เป็นเรือนแถวที่มีวัตถุประสงค์หลักดั้งเดิมคือเพื่อการค้าขาย โดยอาศัยการคมนาคมขนส่งทางน้ำเป็นหลัก ดังนั้นห้องจะไม่ได้มีการตกแต่งอะไรเป็นพิเศษ นอกจากเครื่องเรือนไม้รูปทรงเรียบง่ายแล้ว ผู้เชี่ยวชาญบางท่านยังให้ความเห็นว่าสามารถพบเห็นเครื่องเรือนอิทธิพลจีน โดยเฉพาะชุดโต๊ะเก้าอี้ชาไค้ง หรือที่เรียกว่า ชุดเก้าอี้รัดถัง และมีผู้เชี่ยวชาญที่เป็นนักออกแบบยังคงให้ความเห็นว่า ในปัจจุบันตะเกียงและเครื่องมือเครื่องใช้ในการทำมาหากินในอดีต ปัจจุบันแปลงสภาพมาเป็นของตกแต่งที่สร้างบรรยากาศได้เป็นอย่างดี

6. **ปัจจัยด้านการเจาะช่องเปิด** คือ ประตูบานเฟี้ยมพับที่เปิดกว้างตลอดแนวมองเห็นทิวทัศน์คลอง เหมาะสมกับการค้าขายที่อาศัยการคมนาคมทางน้ำ ประตูบานเฟี้ยมพับที่เปิดกว้างในลักษณะนี้จึงกลายเป็นตัวแทนหนึ่งของเรือนแถวไม้ชั้นเดียวริมคลองอัมพวา ที่แสดงถึงอัตลักษณ์สังคมและวัฒนธรรมท้องถิ่นของชุมชนตลาดน้ำอัมพวา นอกเหนือจากนี้ยังมีช่องระบายอากาศเหนือวงกบประตูบานเฟี้ยม และช่วงบนของผนังด้านข้างตัวเรือน ประโยชน์เพื่อใช้ในการระบายอากาศและความชื้นที่สะสมอยู่ภายในตัวเรือน ซึ่งช่องระบายอากาศนี้มี 2 รูปแบบ คือ ช่องระบายอากาศแบบลูกกรงไม้ และช่องระบายอากาศแบบตะแกรงเหล็กฉีก นอกเหนือจากการระบายอากาศแล้ว ช่วงเวลากลางวันยังมีแสงสว่างจากภายนอกส่องลอด (indirect light) เข้ามายังภายในอาคาร สามารถทำให้มองเห็นและทำกิจกรรมต่างๆ ได้ ความเป็นส่วนตัว ปลอดภัย โดยไม่จำเป็นต้องเปิดประตูบานเฟี้ยม

7. **ปัจจัยด้านที่ว่าง** มีข้อสรุปด้านอัตลักษณ์ที่มีความเห็นพ้องกันอยู่ 2 ประเด็น คือ ที่ว่างแบบห้องโล่งสี่เหลี่ยมที่ปรับการใช้งานตามช่วงเวลา กับที่ว่างห้องโล่งสี่เหลี่ยมที่มีการลดระดับพื้นจากภายในตัวเรือน ออกสู่ชานหน้าบ้านและเป็นการแบ่งสัดส่วนการใช้งานอีกด้วย นอกจากนั้นยังมีประเด็นย่อยๆ คือ การใช้เฟอร์นิเจอร์ เช่น ตู้โชว์สินค้ามากันส่วนเพื่อแบ่งการใช้งานระหว่างร้านค้ากับส่วนพักผ่อน เนื่องจากว่าเรือนแถวไม้เดิมประโยชน์ใช้สอยเป็นเรือนเพื่อการค้า ภายในเรือนไม่มีการแบ่งกันส่วนใดๆ เมื่อเปิดประตูบานเฟี้ยมทั้งหมดจะเห็นพื้นที่ห้องสี่เหลี่ยมโล่ง เพื่อความสะดวกในการประกอบกิจการค้าขาย

ส่วนประเด็นปัจจัยอื่นๆ เป็นข้อเสนอแนะ แยกเป็นประเด็นได้ดังนี้

1. ประเด็นเรื่องบรรยากาศ ผู้เชี่ยวชาญที่เป็นเจ้าของโฮมสเตย์เกิดและเติบโตในพื้นที่ให้ความสำคัญกับบรรยากาศการเป็นตลาดน้ำ การค้าขายทางเรือที่มีสินค้าหลากหลายชนิด

2. ประเด็นเรื่องการพัฒนาให้มีอุปกรณ์อำนวยความสะดวกสบายเพื่อตอบรับกับวิถีชีวิตสมัยใหม่ ประเด็นนี้ผู้เชี่ยวชาญให้ความใส่ใจเป็นพิเศษ และมีความคิดเห็นที่สอดคล้องกัน กล่าวคือ แม้การอนุรักษ์สภาพแวดล้อมหรือสภาพภายนอกของอาคารจะเข้มงวดตามกฎหมาย แต่พฤติกรรมของผู้ที่อยู่อาศัยภายในอาคารมีการปรับเปลี่ยนไปตามยุคสมัย ความต้องการของผู้ใช้สอยภายในอาคารความต้องการความสะดวกสบายเพิ่มขึ้น เพื่อตอบสนองต่อตนเองหรือคนภายนอกที่มาอาศัย ไม่ว่าจะเป็นอุปกรณ์อำนวยความสะดวกต่างๆ เช่น เครื่องปรับอากาศ เครื่องทำน้ำอุ่น ทีวี LED เป็นต้น หรือจะเป็นเรื่องการปรับเปลี่ยนพื้นที่การใช้สอยภายในอาคาร ในเรื่องการมีห้องน้ำอยู่ภายในอาคาร หรือมีห้องน้ำส่วนตัวภายในห้องพัก การยอมรับและปรับใช้สิ่งเหล่านี้เป็นวิธีการหนึ่งที่สำคัญในการที่จะทำให้อาคารอนุรักษ์สามารถอยู่ได้ต่อไป ไม่ต้องถูกรื้อถอนทำลายจากผู้สอยที่เป็นคนรุ่นใหม่ที่ต้องการความสะดวกสบาย โดยการเลือกใช้ให้เหมาะสมทั้งในเรื่องรูปแบบ การจัดวางให้มีความสอดคล้องกลมกลืนกับบริบทของสภาพแวดล้อม

3. ประเด็นเรื่องการออกแบบเพื่อผู้สูงอายุและคนทุกคน (universal design) ผู้เชี่ยวชาญให้ความสำคัญในประเด็นนี้ด้วยเหตุผลคือ สถานที่ท่องเที่ยวที่มีลักษณะการท่องเที่ยวเชิงการย้อนยุค อนุรักษ์บรรยากาศในอดีต พยายามคงไว้ซึ่งเรื่องราวและความเป็นมาของสถานที่นั้นๆ มักจะได้รับความนิยมจากกลุ่มนักท่องเที่ยวที่อยู่ในวัยทำงานแล้วไปจนถึงวัยเกษียณอายุ เนื่องจากอากาศหรือพฤติกรรมที่เรียกว่า นอสตัลเจีย (nostalgia) ซึ่งเป็นภาวะที่รู้สึกโหยหา อาลัยอาวรณ์อดีต มีความรู้สึกอบอุ่นใจ สบายใจ เมื่อได้นึกถึงช่วงเวลาในอดีตที่ผ่านมา บางครั้งอาจไม่จำเป็นต้องเป็นความทรงจำชัดเจนที่เกิดขึ้นกับตัวเอง แค่เพียงจำได้ว่ามีอะไรบางอย่างที่อยู่ในความทรงจำในช่วงวัยที่ผ่านมาก็เพียงพอ ดังนั้นอัมพวาเป็นแหล่งท่องเที่ยวที่อุดมไปด้วยเรื่องราวแห่งความทรงจำ ไม่ว่าจะเป็นอาคารสถานที่ สิ่งของเครื่องใช้ รวมไปถึงบรรยากาศการดำรงวิถีชีวิตแบบชนบท สิ่งเหล่านี้เชื่อมโยงประสบการณ์ในอดีตสู่ปัจจุบัน นอสตัลเจียจึงเป็นสิ่งที่มีความสำคัญเป็นอย่างยิ่งที่จะสามารถทำให้อัมพวายังคงเป็นแหล่งท่องเที่ยวที่จะได้รับความสนใจจากนักท่องเที่ยวอย่างต่อเนื่อง แต่ว่าอัมพวายังคงขาดสิ่งอำนวยความสะดวกสำหรับนักท่องเที่ยวในกลุ่มนี้ เช่น ห้องน้ำที่ได้รับบริการออกแบบให้มีความเหมาะสมตามหลักการการออกแบบเพื่อคนทุกคน ทางเดินทางสัญจรที่ไม่สะดวกหากนักท่องเที่ยวจำเป็นต้องใช้รถเข็นหรือไม่เท่าช่วยพุงขณะเดิน เป็นต้น หากสามารถเพิ่มเติมสิ่งเหล่านี้เข้าไปได้ จะเป็นการเพิ่มศักยภาพของอัมพวาให้เปิดกว้างสำหรับนักท่องเที่ยวในกลุ่มนี้

ผลการวิเคราะห์ลำดับของการเป็นตัวแทนอัตลักษณ์สังคมและวัฒนธรรมท้องถิ่น

ผลการสัมภาษณ์ขั้นตอนกระบวนการทำเดลฟาย ครั้งที่ 2 ผู้วิจัยให้ผู้เชี่ยวชาญทำการตอบแบบสัมภาษณ์เชิงลึก และให้ค่าคะแนนตามมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ (5 Likert scale) ถึงปัจจัยหลัก 7 ปัจจัย และ 1 ความคิดเห็นอื่นๆ ที่เป็นประโยชน์ ที่เกี่ยวข้องกับประเด็นความเป็นตัวแทนอัตลักษณ์สังคมและวัฒนธรรมท้องถิ่น ในส่วนของสภาพแวดล้อมภายในของเรือนแถวไม้ชั้นเดียวริมคลองอัมพวา พร้อมอธิบายถึงเหตุผลเพื่อจัดอันดับความโดดเด่นของประเด็นอัตลักษณ์ในแต่ละปัจจัยที่ชัดเจน ดังนี้

1. ปัจจัยเรื่องสี พบว่า สีน้ำตาลของไม้จริงมีระดับความโดดเด่นมากที่สุด เนื่องจากเรือนแถวไม้ชั้นเดียวริมคลองอัมพวาใช้วัสดุหลักในการสร้างเป็นไม้ ทั้งโครงสร้าง พื้น ผนัง ฝ้าเพดานรวมถึงประตูบานเพิ่ยมเปิดกว้าง

2. **ปัจจัยเรื่องวัสดุและพื้นผิว** พบว่าพื้นผิวไม้จริงและพื้นผิวไม้จริงมันวาวจากการใช้งานเซ็ดถู มีระดับความโดดเด่นมากที่สุด เนื่องจากการใช้งานมาเป็นระยะเวลาที่ยาวนาน เรือนแถวบางหลังมีอายุมากกว่า 100 ปี การเดิน นั่ง เซ็ดถู อย่างสม่ำเสมอเป็นเวลานาน ทำให้ไม้โดยเฉพาะบริเวณพื้น เกิดการมันวาว ผิวเรียบลื่น เข้มขึ้นอย่างชัดเจนว่าในบริเวณอื่นที่อาจถูกสัมผัสน้อยกว่า

3. **ปัจจัยเรื่องแสงสว่าง** พบว่า แสงที่มีความเป็นตัวแทนที่โดดเด่นมากที่สุดมี 2 ประเด็นอัตลักษณ์ คือ แสงธรรมชาติและแสงสลัว เนื่องจากเรือนแถวริมคลองเป็นเรือนแถวที่ใช้ทำการค้าขาย มีการเปิดประตูบานเพื่ยมนขนาดใหญ่และหันหน้าเรือนออกสู่คลอง ทำให้มีแสงสว่างส่องถึงพื้นที่ภายในตัวเรือนอย่างเพียงพอต่อการทำกิจกรรมภายในตัวเรือน แต่ในเวลากลางคืน สมัยก่อนชาวบ้านจะจุดตะเกียงเพื่อทำกิจกรรม ปัจจุบันเปลี่ยนวิถีชีวิตจากการใช้ตะเกียงมาเป็นหลอดฟลูออเรสเซนต์ที่มีความประหยัดและสว่างกว่า แต่ลักษณะนิสัยของชาวบ้านชุมชนอัมพวาที่รักสงบและมีความมัธยัสถ์ จึงยังคงเปิดไฟเพียงเฉพาะในบริเวณที่มีความสำคัญในพื้นที่ที่ต้องการใช้แสง และไม่เปิดใช้อย่างพร่ำเพรื่อ ดังนั้นพื้นที่ยังคงมีสภาพแสงที่สลัวและมีความสว่างเฉพาะจุดอยู่เช่นเคย ผู้เชี่ยวชาญให้ความเห็นเพิ่มเติมว่า บรรยากาศของเรือนแถวริมคลองอัมพวาในยามค่ำคืน ยังคงมีความเหมาะสมกับแสงที่มีสีเหลือง (warm light) และความสว่างไม่มากนัก จึงเหมาะสมกับบรรยากาศของการพักผ่อนและความเป็นเรือนไม้ริมคลองอัมพวา อีกประเด็นหนึ่งที่มีความโดดเด่นมากเช่นกัน คือ แสงสะท้อนผิวน้ำ เป็นลักษณะของแสงที่สามารถสร้างบรรยากาศภายในอาคารริมน้ำได้เป็นอย่างดี แสงจากดวงอาทิตย์ที่ส่องลงบนผิวน้ำในลำคลองที่กระเพื่อมทำให้เกิดแสงสะท้อนทอดสู่ผนังหรือฝ้าเพดานภายในอาคาร ให้ความรู้สึกเหมือนแสงระยิบระยับ (sparkle light) ในรูปแบบหนึ่ง มีลักษณะเฉพาะที่มีความน่าสนใจสามารถนำมาใช้สร้างบรรยากาศให้กับสภาพแวดล้อมภายในได้เป็นอย่างดี

4. **ปัจจัยเรื่องสิ่งของตกแต่ง** พบว่า ภาพเก่าในอดีตของอัมพวาและของใช้ในสมัยก่อนในพื้นที่อัมพวา เช่น ตะเกียง ภาชนะทองเหลือง เป็นประเด็นอัตลักษณ์ที่มีความโดดเด่นมากที่สุด ประเด็นรองจากนั้นเป็นภาพบุคคลภายในครอบครัวและเครื่องมือทำมาหากิน เนื่องจากว่าเรือนแถวไม้ริมคลองอัมพวา แต่เดิมเป็นห้องแถวที่เป็นร้านค้าขายสินค้าหลากหลายชนิดดังนั้นการมีของใช้ เครื่องมือทำมาหากิน จัดวางอยู่ภายในเรือนแถว เพียงแต่เปลี่ยนสถานะจากสิ่งของเครื่องใช้ในชีวิตประจำวันมาเป็นสิ่งของประดับตกแต่งเพื่อช่วยส่งเสริมบรรยากาศ

5. **ปัจจัยเรื่องการตกแต่ง** พบว่า ประเด็นอัตลักษณ์เฟอร์นิเจอร์ที่ใช้ในชีวิตประจำวันมีความโดดเด่นมากที่สุด จากนั้นเป็นประเด็นอัตลักษณ์เครื่องเรือนเรียบง่าย ที่นั่ง นอน นุ่น อุปกรณ์ที่ใช้ในอดีต เช่น ตะเกียง และเฟอร์นิเจอร์ที่ใช้ประกอบอาชีพ ตามมาเป็นประเด็นสุดท้าย โดยผู้เชี่ยวชาญได้ให้เหตุผลว่า ลักษณะการดำรงชีวิตภายในเรือนแถวไม้ริมคลองของชาวบ้านในอัมพวาแต่เดิมนั้น ใช้วิถีชีวิตที่เรียบง่าย เน้นการทำมาหากินเป็นหลัก ดังนั้นจึงไม่มีการตกแต่งสิ่งใดภายในตัวเรือนเป็นพิเศษ เป็นเพราะพื้นที่ภายในเรือนเองก็มีขนาดที่ไม่กว้างขวาง เครื่องเรือนต้องสามารถใช้งานได้อเนกประสงค์ทั้งใช้ในการทำมาหากินและใช้สอยส่วนตัวได้

ตารางที่ 1 สรุปประเด็นอัตลักษณ์ที่มีความโดดเด่น จากกระบวนการเดลฟายในครั้งที่ 2 ในปัจจัยที่ 1-5

ปัจจัย	ประเด็นอัตลักษณ์	$\bar{X}$	S.D.	ระดับความโดดเด่น
1. ปัจจัยเรื่องสี	1.1 สีน้ำตาลของไม้จริง	4.89	0.33	มากที่สุด
	1.2 สีไม้เบญจพรรณ เช่น ไม้สัก ไม้แดง	4.22	0.67	มาก
	1.3 สีไม้จริงที่ทำน้ำมันรักษาเนื้อไม้	3.89	1.17	มาก
2. ปัจจัยเรื่องวัสดุและพื้นผิว	2.1 ผิวไม้จริง	4.78	0.44	มากที่สุด
	2.2 ผิวไม้จริงมันวาวจากการเช็ดถู	4.78	0.44	มากที่สุด
	2.3 ผิวไม้จริงเคลือบน้ำมันรักษาเนื้อไม้	4.11	0.60	มาก
3. ปัจจัยเรื่องแสงสว่าง	3.1 แสงธรรมชาติ	4.89	0.33	มากที่สุด
	3.2 แสงจากตะเกียงรั้ว ตะเกียงเจ้าพายุ ที่ดัดแปลงใช้หลอดไฟประดิษฐ์	4.33	0.87	มาก
	3.3 แสงหลอดไฟประดิษฐ์แสงเหลือง	3.89	0.93	มาก
	3.4 แสงสลัว	4.00	0.71	มากที่สุด
	3.5 แสงสะท้อนผิวน้ำ	3.56	1.01	มาก
4. ปัจจัยเรื่องสิ่งของตกแต่ง	4.1 รูปภาพบุคคลในครอบครัว	3.78	1.30	มาก
	4.2 ภาพเก่าในอดีตของอัมพวา	4.78	0.44	มากที่สุด
	4.3 ของใช้ในสมัยก่อนในพื้นที่อัมพวา เช่น ตะเกียง ภาชนะทองเหลือง	4.67	0.71	มากที่สุด
	4.4 เครื่องมือ อุปกรณ์ที่ใช้ทำมาหากินในอดีต เครื่องจักสาน	4.44	0.53	มาก
5. ปัจจัยเรื่องการตกแต่ง	5.1 เฟอร์นิเจอร์ที่ใช้ประกอบอาชีพ	3.67	1.12	มาก
	5.2 เฟอร์นิเจอร์ที่ใช้ในชีวิตประจำวัน	4.56	0.73	มากที่สุด
	5.3 เครื่องเรือนเรียบง่าย ที่นั่ง นอน นุ่น	4.22	0.83	มาก
	5.4 อุปกรณ์ที่ใช้ในอดีต เช่น ตะเกียง	4.11	1.36	มาก

6. ปัจจัยเรื่องการเจาะช่องเปิด ประเด็นอัตลักษณ์ช่องประตูบานเพี้ยมไม้เปิดออกแล้วเห็นคลอง เป็นประเด็นที่มีความโดดเด่นชัดเจนมากที่สุดที่ผู้เชี่ยวชาญทั้งหมดเห็นตรงกัน อีกประเด็นคือ ช่องระบายอากาศเหนือประตูชนิดที่เป็นไม้ก็มีความโดดเด่นอยู่ในระดับมากที่สุดเช่นกัน เพราะเรือนแถวไม่มีริมคลองอัมพวา เป็นเรือนการค้าจำเป็นอย่างที่จะต้องเปิดพื้นที่ผนังหน้าร้านให้กว้างที่สุดเพื่อประโยชน์และความสะดวกในการทำการค้า ประตูบานเพี้ยมจึงเป็นอัตลักษณ์ที่เด่นชัดมากที่สุด อีกประการหนึ่งวัสดุไม้เป็นวัสดุหลักของการสร้างเรือนแถวไม่มีริมคลองอัมพวา การใช้ไม้มาทำเป็นช่องระบายอากาศบริเวณช่วงบนของผนังทำให้ดูกลมกลืนกับส่วนอื่นของเรือนได้มากกว่า

7. ปัจจัยเรื่องที่ว่าง พบว่าประเด็นอัตลักษณ์ห้องโล่งสี่เหลี่ยม ใช้เครื่องเรือนกันส่วนเพื่อใช้งานและปรับใช้งานตามช่วงเวลา เป็นประเด็นที่มีความโดดเด่นมากที่สุด เพราะแต่เดิมเรือนแถวไม่มีริมคลองอัมพวานั้นมีลักษณะที่ว่างเป็นสี่เหลี่ยมลูกบาศก์ พื้นที่ผนังด้านหน้าแคบ พื้นที่ผนังด้านข้างลึกยาวเป็น 2 เท่าของพื้นที่ผนังด้านหน้า ฝาเพดานเรียบขนานพื้น มีการปรับใช้งานตามช่วงเวลาที่ยืดหยุ่นไปของวัน ในช่วงเวลากลางวัน

ใช้ทำมาหากินประกอบสัมมาชีพของแต่ละครอบครัว ในช่วงเวลากลางคืนที่ว่างที่ดังกล่าวจะถูกปรับเป็นพื้นที่พักผ่อน บางเรือนปลูกสร้างเรือนเพิ่มเติม มีการแบ่งสัดส่วนการใช้งานภายในเรือน ยกกระดับพื้นเรือนที่ต่อเติมให้สูงขึ้นกว่าพื้นเรือนแถวริมคลองและกันห้องเพื่อใช้เป็นห้องนอน ห้องเก็บของ เป็นสัดส่วน

ส่วนประเด็นปัจจัยอื่นๆ และข้อเสนอแนะ ประเด็นบรรยากาศตลาดน้ำยามเย็น ค่าขายอาหารผลไม้และกิจกรรมการล่องเรือ ชมหิ่งห้อย ใส่บาตร เป็นประเด็นที่มีความโดดเด่นมากที่สุด เนื่องจากเป็นทรัพยากรการท่องเที่ยวที่เป็นจุดเด่นที่สุดของอัมพวา สามารถเชิญชวนนักท่องเที่ยวให้เข้ามายังอัมพวาได้เป็นจำนวนมาก ดังนั้นจึงกลายเป็นอัตลักษณ์ทางสังคม-วัฒนธรรมของอัมพวาที่เด่นชัดเช่นกัน นอกจากนี้ ประเด็นข้อเสนอแนะเรื่องห้องน้ำภายในห้องพักและการมีอุปกรณ์อำนวยความสะดวกเช่นเครื่องปรับอากาศ เครื่องทำน้ำอุ่นทางลาดและราวพุงตัวสำหรับผู้สูงอายุ เป็นประเด็นข้อเสนอแนะเพื่อเติมเต็มให้อัมพวาเป็นแหล่งท่องเที่ยวที่คนทุกคนสามารถมาท่องเที่ยวได้อย่างสะดวกสบาย มีความเป็นอารยะทางสถาปัตยกรรม ลดข้อจำกัดในเรื่องอายุและกายภาพของนักท่องเที่ยวอีกทั้งยังตอบสนองความสะดวกสบายให้กับนักท่องเที่ยวอีกด้วย

ตารางที่ 2 สรุปประเด็นอัตลักษณ์ที่มีความโดดเด่น จากกระบวนการเคลฟายในครั้งที่ 2 ในปัจจัยที่ 6-8

ปัจจัย	ประเด็นอัตลักษณ์	$\bar{X}$	S.D.	ระดับความโดดเด่น
6. ปัจจัยเรื่อง การเจาะช่องเปิด	6.1 ช่องประตูบานเพี้ยมไม้ เปิดออกแล้วเจอคลอง	5.00	0.00	มากที่สุด
	6.2 ช่องระบายอากาศเหนือประตูชนิดที่เป็นไม้	4.78	0.44	มากที่สุด
	6.3 ช่องระบายอากาศเหนือประตูชนิดที่เป็นตะแกรงโลหะ	3.56	1.42	มาก
	6.4 ช่องระบายอากาศช่วงบนของผนัง ชนิดที่เป็นไม้	4.44	0.73	มาก
	6.5 ช่องระบายอากาศช่วงบนของผนัง ชนิดที่เป็นตะแกรงโลหะ	3.56	1.42	มาก
7. ปัจจัย เรื่องที่ว่าง	7.1 ห้องโล่งสี่เหลี่ยม ใช้เครื่องเรือนกันส่วนเพื่อใช้งาน	4.56	0.73	มากที่สุด
	7.2 ห้องโล่งสี่เหลี่ยม ปรับใช้งานตามช่วงเวลา	4.56	0.53	มากที่สุด
	7.3 ห้องโล่ง มีการเพิ่ม ลด ระดับพื้น ตามพื้นที่ใช้งาน	4.33	0.71	มาก
8. ข้อเสนอแนะอื่นๆ	8.1 บรรยากาศตลาดน้ำยามเย็น	4.56	0.88	มากที่สุด
	8.2 ห้องน้ำภายในห้องพัก	4.11	1.05	มาก
	8.3 อุปกรณ์อำนวยความสะดวกเช่น เครื่องปรับอากาศ เครื่องทำน้ำอุ่นทางลาดและราวพุงตัวสำหรับผู้สูงอายุ	4.22	0.83	มาก
	8.4 กิจกรรมการล่องเรือ ชมหิ่งห้อย ใส่บาตร	4.67	0.50	มากที่สุด
	8.5 บรรยากาศความเป็นสวน	4.11	0.93	มาก

ผลการวิเคราะห์ระดับความโดดเด่นของการเป็นตัวแทนอัตลักษณ์สังคมและวัฒนธรรมท้องถิ่น

ผลการตอบแบบสัมภาษณ์ในกระบวนการเคลฟาย ครั้งที่ 3 พบว่า ประเด็นอัตลักษณ์โดยส่วนใหญ่ มีระดับความโดดเด่นอยู่ในระดับมากที่สุดถึง 18 ประเด็น ผู้วิจัยจึงให้ความสำคัญเป็นหลัก จากนั้นเป็นประเด็น อัตลักษณ์ที่มีความโดดเด่นอยู่ในระดับมากอีก 10 ประเด็น นอกเหนือจากนั้นอีก 4 ประเด็นมีความโดดเด่น อยู่ในระดับปานกลางและน้อย โดยสรุปรวมทั้งหมด 32 ประเด็น จาก 7 ปัจจัยสำคัญในการออกแบบตกแต่ง และ 1 ข้อเสนอแนะ สามารถสรุปได้ดังตารางที่ 3 และ 4

ตารางที่ 3 สรุปประเด็นอัตลักษณ์ที่มีความโดดเด่น จากกระบวนการเคลฟายในครั้งที่ 3 ในแต่ละปัจจัย

ปัจจัย	ประเด็นอัตลักษณ์	MODE	$\bar{X}$	S.D.	ระดับความโดดเด่น
1. ปัจจัยเรื่องสี	1.1 สีน้ำตาลของไม้จริง	5	5.00	0.00	มากที่สุด
	1.2 สีไม้เบญจพรรณ เช่น ไม้สัก ไม้แดง	5	4.78	0.44	มากที่สุด
	1.3 สีไม้จริงที่ทำน้ำมันรักษาเนื้อไม้	4	4.11	0.60	มาก
2. ปัจจัยเรื่องวัสดุและพื้นผิว	2.1 ผิวไม้จริง	5	4.67	0.50	มากที่สุด
	2.2 ผิวไม้จริงมันวาวจากการเช็ดถู	5	5.00	0.00	มากที่สุด
	2.3 ผิวไม้จริงเคลือบน้ำมันรักษาเนื้อไม้	5	4.56	0.53	มากที่สุด
3. ปัจจัยเรื่องแสงสว่าง	3.1 แสงธรรมชาติ	5	4.89	0.33	มากที่สุด
	3.2 แสงจากตะเกียงรั้ว ตะเกียงเจ้าพายุ ที่ดัดแปลงใช้หลอดไฟประดิษฐ์	5	4.89	0.33	มากที่สุด
	3.3 แสงหลอดไฟประดิษฐ์แสงเหลือง	5	4.44	0.73	มาก
	3.4 แสงสลัว	4	4.00	0.71	มาก
	3.5 แสงสะท้อนผิวน้ำ	3	3.56	0.73	มาก
4. ปัจจัยเรื่องสิ่งของตกแต่ง	4.1 รูปภาพบุคคลในครอบครัว	2	2.22	0.67	น้อย
	4.2 ภาพเก่าในอดีตของอัมพวา	5	4.67	0.71	มากที่สุด
	4.3 ของใช้ในสมัยก่อนในพื้นที่อัมพวา เช่น ตะเกียง ภาชนะทองเหลือง	5	4.89	0.33	มากที่สุด
	4.4 เครื่องมือ อุปกรณ์ที่ใช้ทำมาหากินในอดีต เครื่องจักสาน	5	4.67	0.71	มากที่สุด
5. ปัจจัยเรื่องการตกแต่ง	5.1 เฟอร์นิเจอร์ที่ใช้ประกอบอาชีพ	5	4.33	0.71	มาก
	5.2 เฟอร์นิเจอร์ที่ใช้ในชีวิตประจำวัน	5	4.67	0.71	มากที่สุด
	5.3 เครื่องเรือนเรียบง่าย ที่นั่ง นอน นุ่น	5	4.67	0.50	มากที่สุด
	5.4 อุปกรณ์ที่ใช้ในอดีต เช่น ตะเกียง	4	3.78	0.67	มาก

ตารางที่ 3 สรุปประเด็นอัตลักษณ์ที่มีความโดดเด่น จากกระบวนการเคลฟายในครั้งที่ 3 ในแต่ละปัจจัย (ต่อ)

ปัจจัย	ประเด็นอัตลักษณ์	MODE	$\bar{X}$	S.D.	ระดับความโดดเด่น
6. ปัจจัยเรื่อง การเจาะช่องเปิด	6.1 ช่องประตูบานเพี้ยมไม้ เปิดออกแล้วเจอคลอง	5	5.00	0.00	มากที่สุด
	6.2 ช่องระบายอากาศเหนือประตูชนิดที่เป็นไม้	5	4.67	0.50	มากที่สุด
	6.3 ช่องระบายอากาศเหนือประตูชนิดที่เป็นตะแกรงโลหะ	4	3.56	0.88	มาก
	6.4 ช่องระบายอากาศช่วงบนของผนัง ชนิดที่เป็นไม้	4	4.22	0.67	มาก
	6.5 ช่องระบายอากาศช่วงบนของผนัง ชนิดที่เป็นตะแกรงโลหะ	4	3.33	0.71	ปานกลาง
7. ปัจจัยเรื่อง สิ่งท่าง	7.1 ห้องโล่งสี่เหลี่ยม ใช้เครื่องเรือนกันส่วนเพื่อใช้งาน	5	4.56	0.53	มากที่สุด
	7.2 ห้องโล่งสี่เหลี่ยม ปรับใช้งานตามช่วงเวลา	5	4.78	0.67	มากที่สุด
	7.3 ห้องโล่ง มีการเพิ่ม ลด ระดับพื้น ตามพื้นที่ใช้งาน	3	3.44	0.73	ปานกลาง
8. ข้อเสนอแนะอื่น ๆ	8.1 บรรยากาศตลาดน้ำยามเย็น	5	4.22	0.83	มาก
	8.2 ห้องนํ้าภายในห้องพัก	5	4.67	0.71	มากที่สุด
	8.3 อุปกรณ์อำนวยความสะดวกเช่น เครื่องปรับอากาศ เครื่องทำนํ้าอุ่น ทางลาดและราวพุงตัวสำหรับผู้สูงอายุ	5	4.67	0.50	มากที่สุด
	8.4 กิจกรรมการล่องเรือ ชมทิวทัศน์ ไล่บาตร	5	4.22	0.83	มาก
	8.5 บรรยากาศความเป็นสวน	3	3.33	0.50	ปานกลาง

1. ปัจจัยเรื่องสี่ ระดับความโดดเด่นมากที่สุดของ สี่ ที่เป็นอัตลักษณ์ของสภาพแวดล้อมภายในของเรือนแถวไม้ชั้นเดียวริมคลองอัมพวา คือสีน้ำตาลของไม้จริง มีค่าคะแนนเฉลี่ยอยู่ที่ 5 หมายความว่า ผู้เชี่ยวชาญทั้ง 9 ท่านมีความเห็นที่ตรงกันในประเด็นสีน้ำตาลของไม้จริง ส่วนในประเด็นสีไม้เบญจพรรณและสีไม้จริงที่ทาน้ำมันรักษาเนื้อไม้เป็นประเด็นรองลงมา แต่ก็มีค่าความโดดเด่นอยู่ในระดับมากที่สุดและมากตามลำดับ ในส่วนการระบุความโดดเด่นของปัจจัยเรื่อง สี่ ประเด็นสีน้ำตาลของไม้จริง มีผู้เชี่ยวชาญเลือกคิดเป็นร้อยละ 55.60 รองลงมาเป็นประเด็นสีไม้เบญจพรรณ ร้อยละ 33.30 และประเด็นสีไม้จริงที่ทาน้ำมันรักษาเนื้อไม้ ร้อยละ 11.10 เป็นอันดับสุดท้าย

2. ปัจจัยเรื่องวัสดุและพื้นผิว ระดับความโดดเด่นมากที่สุด คือ ผิวไม้จริงมันวาวจากการเช็ดถู มีค่าคะแนนเฉลี่ยอยู่ที่ 5.00 โดยผู้เชี่ยวชาญทั้งหมดมีความเห็นตรงกัน ส่วนในประเด็นผิวไม้จริงและผิวไม้จริงเคลือบน้ำมันรักษาเนื้อไม้เป็นประเด็นที่มีค่าคะแนนเฉลี่ยรองลงมาแต่มีค่าความโดดเด่นอยู่ในระดับมากที่สุดเช่นกัน ในส่วนการระบุความโดดเด่นของปัจจัยเรื่องวัสดุและพื้นผิว ประเด็นผิวไม้จริงเคลือบน้ำมันรักษาเนื้อไม้ มีผู้เชี่ยวชาญเลือกคิดเป็นร้อยละ 66.70 รองลงมาเป็นประเด็นผิวไม้จริงมันวาวจากการเช็ดถู ร้อยละ 22.20 และประเด็นผิวไม้จริง ร้อยละ 11.10 เป็นอันดับสุดท้าย ผู้เชี่ยวชาญอธิบายว่า สาเหตุที่อันดับที่หนึ่งของการระบุความโดดเด่นเปลี่ยนเป็นประเด็นผิวไม้จริงเคลือบน้ำมันรักษาเนื้อไม้ แทนที่จะเป็นประเด็นผิวไม้จริงมันวาวจากการเช็ดถู เพราะว่าการเช็ดถูหรือใช้งานจนพื้นผิวของไม้จริงนั้นจนเกิดความมันวาวได้ จำเป็นต้องอาศัยระยะเวลาที่ยาวนานประกอบกับผิวไม้จริงมันวาวจากการเช็ดถูนั้นไม่สามารถเกิดได้อย่างสม่ำเสมอและทั่วถึง จึงเป็นเรื่องยากหากจะทำพื้นผิวในลักษณะนี้กับงานออกแบบตกแต่งภายในที่จะถูกสร้างขึ้นมาใหม่

แต่การทาเคลือบน้ำมันรักษาเนื้อไม้ซึ่งในปัจจุบันมีมากมายหลายชนิด มีคุณสมบัติในการปกป้องเนื้อไม้จากแมลงและความชื้น อีกทั้งมีสีใสโปร่งแสง ไม่ทำลายหรือปิดกั้นรูขุมขนผิวไม้ จึงเป็นทางเลือกที่ดีที่สุดในปัจจุบัน และหากมีการใช้งานเป็นระยะเวลาหนึ่งไม้ที่เคลือบน้ำมันรักษาเนื้อไม้ก็จะเกิดผิวที่มันวาวจากการใช้งานได้เช่นกัน ดังนั้นปัจจัยเรื่องวัสดุและพื้นผิว ที่เป็นอัตลักษณ์ของสภาพแวดล้อมภายในของเรือนแถวไม้ชั้นเดียวริมคลองอัมพวา อันดับหนึ่งคือผิวไม้จริงเคลือบน้ำมันรักษาเนื้อไม้ อันดับสองคือผิวไม้จริงมันวาวจากการเช็ดถู และอันดับสุดท้ายคือผิวไม้จริง

3. ปัจจัยเรื่องแสงสว่าง ระดับความโดดเด่นมากที่สุด คือ แสงธรรมชาติและแสงจากตะเกียงรั้ว ตะเกียงเจ้าพายุ ที่ดัดแปลงใช้หลอดไฟประดิษฐ์ มีค่าคะแนนเฉลี่ยอยู่ที่ 4.89 ส่วนในประเด็นอัตลักษณ์แสงหลอดไฟประดิษฐ์แสงเหลือง แสงสลัวและแสงสะท้อนผิวน้ำ เป็นประเด็นอัตลักษณ์รองลงมาแต่ก็มีค่าความโดดเด่นอยู่ในระดับมากเช่นกัน ในส่วนการระบุความโดดเด่นของปัจจัยเรื่องแสงสว่าง ประเด็นแสงจากตะเกียงรั้ว ตะเกียงเจ้าพายุ ที่ดัดแปลงใช้หลอดไฟประดิษฐ์ มีผู้เชี่ยวชาญเลือกคิดเป็นร้อยละ 55.60 รองลงมาเป็นประเด็นอัตลักษณ์แสงหลอดไฟประดิษฐ์แสงเหลือง ร้อยละ 22.20 และประเด็นอัตลักษณ์แสงธรรมชาติ ร้อยละ 11.10 เป็นอันดับสุดท้าย ผู้เชี่ยวชาญอธิบายว่า สาเหตุที่อันดับหนึ่งของการระบุความโดดเด่น เปลี่ยนเป็นประเด็นแสงจากตะเกียงรั้ว ตะเกียงเจ้าพายุ ที่ดัดแปลงใช้หลอดไฟประดิษฐ์ เนื่องจากในช่วงเวลากลางวันสภาพแวดล้อมภายในของเรือนแถวไม้ริมคลองอัมพวา ได้รับแสงสว่างจากธรรมชาติอย่างเพียงพออยู่แล้ว หากมีความจำเป็นต้องใช้แสงสว่างจึงเป็นเพียงช่วงเวลากลางคืนเพียงเท่านั้น ฉะนั้นการระบุความโดดเด่นในเรื่องแสงสว่างนี้ผู้เชี่ยวชาญโดยส่วนใหญ่จึงเลือกประเด็นแสงจากตะเกียงรั้ว ตะเกียงเจ้าพายุ ที่ดัดแปลงใช้หลอดไฟประดิษฐ์ ที่มีความเหมาะสมที่สุดหากจะต้องใช้ในช่วงเวลากลางคืน เพราะทั้งรูปทรงของตะเกียงที่ร่วมสมัยและเข้ากันได้ดีกับสภาพแวดล้อมภายในของเรือนแถว ยิ่งหากมีการปรับให้สามารถใช้หลอดไฟประดิษฐ์ ประเภทหลอด LED แสงเหลืองที่สามารถปรับความสว่างได้ด้วยแล้ว จะยิ่งสวยงาม เหมาะสม ประหยัดและสะดวกมากยิ่งขึ้น อีกทั้งในเวลากลางวันแสงธรรมชาติก็ยังคงมีความเหมาะสมที่สุดอยู่เช่นเดิม สรุปได้ว่าปัจจัยเรื่องแสงสว่างที่เป็นอัตลักษณ์ของสภาพแวดล้อมภายในของเรือนแถวไม้ชั้นเดียวริมคลองอัมพวา อันดับหนึ่งคือแสงจากตะเกียงรั้ว ตะเกียงเจ้าพายุ ที่ดัดแปลงใช้หลอดไฟประดิษฐ์ อันดับสองคือแสงหลอดไฟประดิษฐ์แสงเหลือง และอันดับสุดท้ายคือสีแสงธรรมชาติ

4. ปัจจัยเรื่องสิ่งของตกแต่ง ระดับความโดดเด่นมากที่สุด คือ ประเด็นของใช้ในสมัยก่อนในพื้นที่อัมพวา เช่น ตะเกียง ภาชนะทองเหลือง มีค่าคะแนนเฉลี่ยอยู่ที่ 4.89 ส่วนในประเด็นภาพเก่าในอดีตของอัมพวาและเครื่องมือ อุปกรณ์ที่ใช้ทำมาหากินในอดีต เครื่องจักสาน เป็นประเด็นรองลงมาแต่ก็มีค่าความโดดเด่นอยู่ในระดับมากที่สุดเช่นกัน ในส่วนการระบุความโดดเด่นของปัจจัยเรื่องสิ่งของตกแต่ง ประเด็นภาพเก่าในอดีตของอัมพวา มีผู้เชี่ยวชาญเลือก คิดเป็นร้อยละ 55.60 รองลงมาคือ ประเด็นของใช้ในสมัยก่อนในพื้นที่อัมพวา เช่น ตะเกียง ภาชนะทองเหลือง คิดเป็นร้อยละ 44.40 สาเหตุที่อันดับที่หนึ่งของการระบุความโดดเด่น เปลี่ยนจากประเด็นของใช้ในสมัยก่อนในพื้นที่อัมพวา เช่น ตะเกียง ภาชนะทองเหลือง มาเป็นประเด็นภาพเก่าในอดีตของอัมพวา เนื่องจากการใช้ภาพเก่าในอดีตของอัมพวามาเป็นสิ่งที่ตกแต่ง น่าจะมีความเหมาะสมกว่าการนำเอาของใช้ในสมัยก่อนในพื้นที่อัมพวามาใช้ในการตกแต่ง เพราะจะเป็นการช่วยสร้างบรรยากาศให้มีความเหมาะสมกับบริบทที่พักอาศัยของนักท่องเที่ยวในอัมพวาได้ดีกว่า สรุปได้ว่า ปัจจัยเรื่องสิ่งของตกแต่งที่เป็นอัตลักษณ์ของสภาพแวดล้อมภายในของเรือนแถวไม้ชั้นเดียวริมคลองอัมพวา อันดับหนึ่งคือภาพเก่าในอดีตของอัมพวา อันดับสอง คือ ของใช้ในสมัยก่อนในพื้นที่อัมพวา เช่น ตะเกียง ภาชนะทองเหลือง

5. **ปัจจัยเรื่องการตกแต่ง** ระดับความโดดเด่นมากที่สุด คือ ประเด็นเครื่องเรือนเรียบง่าย ที่นั่งนอนนุ่ม และเฟอร์นิเจอร์ที่ใช้ในชีวิตประจำวัน มีค่าคะแนนเฉลี่ยอยู่ที่ 4.67 มีผู้เชี่ยวชาญเลือก คิดเป็นร้อยละ 66.70 ส่วนในประเด็นเฟอร์นิเจอร์ที่ใช้ประกอบอาชีพ คิดเป็นร้อยละ 22.20 และอุปกรณ์ที่ใช้ในอดีต เช่น ตะเกียง คิดเป็นร้อยละ 11.10 เป็นประเด็นรองลงมาแต่ก็มีค่าความโดดเด่นอยู่ในระดับมาก เหตุผลจากผู้เชี่ยวชาญสามารถอธิบายได้ว่า สาเหตุที่อันดับที่หนึ่งของการระบุนวัตกรรมโดดเด่น เป็นประเด็นเครื่องเรือนเรียบง่าย ที่นั่งนอนนุ่ม เนื่องจากว่าประเด็นนี้จะถูกนำไปใช้เพื่อการออกแบบสภาพแวดล้อมภายในของที่พักนักท่องเที่ยว ดังนั้น การตกแต่งสภาพแวดล้อมภายในด้วยเครื่องเรือนเรียบง่าย ที่นั่งนอนนุ่ม จึงเป็นสิ่งที่ชาวบ้านในพื้นที่มีศักยภาพที่สามารถทำได้โดยง่าย อีกทั้งเป็นสิ่งที่อยู่ในชีวิตประจำวันอยู่แล้ว นอกเหนือจากนั้นประเด็นเฟอร์นิเจอร์ที่ใช้ประกอบอาชีพ ก็เป็นสิ่งที่ชาวบ้านเองก็มีอยู่แล้วเช่นกัน และก็เป็นเฟอร์นิเจอร์ที่ใช้ในชีวิตประจำวันอีกด้วย เช่น ตู้โชว์สินค้า โต๊ะ ตั่ง เก้าอี้ไม้ขาโค้งหรือชุดเก้าอี้รถถัง เป็นต้น ดังนั้นการนำสิ่งของเหล่านี้มาทำการตกแต่ง จัดวางเพื่อให้ได้บรรยากาศจึงเป็นสิ่งที่สามารถทำได้ทันที สรุปได้ว่า ปัจจัยเรื่องการตกแต่งเป็นอัตลักษณ์ของสภาพแวดล้อมภายในของเรือนแถวไม้ชั้นเดียวริมคลองอัมพวา อันดับหนึ่งคือเครื่องเรือนเรียบง่าย ที่นั่งนอนนุ่ม อันดับสองคือเฟอร์นิเจอร์ที่ใช้ประกอบอาชีพ

6. **ปัจจัยเรื่องการเจาะช่องเปิด** ระดับความโดดเด่นมากที่สุด คือ ประเด็นช่องประตูบานเฟี้ยมไม้ เปิดออกแล้วเห็นคลอง มีค่าคะแนนเฉลี่ยอยู่ที่ 5.00 ผู้เชี่ยวชาญทั้งหมดมีความเห็นที่ตรงกันในประเด็นนี้ ส่วนในประเด็นช่องระบายอากาศเหนือประตูชนิดที่เป็นไม้ มีค่าคะแนนเฉลี่ยอยู่ที่ 4.67 เป็นประเด็นรองลงมาแต่ก็มีค่าความโดดเด่นอยู่ในระดับมากที่สุดเช่นกัน ประเด็นช่องระบายอากาศช่วงบนของผนัง ชนิดที่เป็นไม้กับช่องระบายอากาศเหนือประตูชนิดที่เป็นตะแกรงโลหะ เป็นประเด็นอัตลักษณ์ที่มีความโดดเด่นรองลงมาและอยู่ในระดับมาก ในส่วนการระบุนวัตกรรมโดดเด่นของปัจจัยเรื่องการเจาะช่องเปิด ผู้เชี่ยวชาญเลือกประเด็นช่องประตูบานเฟี้ยมไม้เปิดออกแล้วเจอคลอง ทั้งหมดเช่นกัน โดยอธิบายว่าประเด็นนี้เป็นเสมือนอัตลักษณ์ที่ชัดเจนที่สุดเมื่อได้ไปเที่ยวอัมพวา ดังนั้นสรุปได้ว่า ปัจจัยเรื่องการเจาะช่องเปิดที่เป็นอัตลักษณ์ของสภาพแวดล้อมภายในของเรือนแถวไม้ชั้นเดียวริมคลองอัมพวา อันดับหนึ่งคือช่องประตูบานเฟี้ยมไม้เปิดออกแล้วเจอคลอง อันดับสองคือช่องระบายอากาศเหนือประตูชนิดที่เป็นไม้ และอันดับถัดมาเป็นช่องระบายอากาศช่วงบนของผนังชนิดที่เป็นไม้ กับช่องระบายอากาศเหนือประตูชนิดที่เป็นตะแกรงโลหะ

7. **ปัจจัยเรื่องที่ว่าง** ระดับความโดดเด่นมากที่สุด คือ ประเด็นห้องโล่งสี่เหลี่ยมปรับใช้งานตามช่วงเวลา และห้องโล่งสี่เหลี่ยมใช้เครื่องเรือนกันส่วนเพื่อใช้งาน มีค่าคะแนนเฉลี่ยอยู่ที่ 4.78 และ 4.56 ตามลำดับ ส่วนในประเด็นอัตลักษณ์ห้องโล่งมีการเพิ่ม ลด ระดับพื้น ตามพื้นที่ใช้งานมีค่าความโดดเด่นอยู่ในระดับปานกลางเพียงเท่านั้น การระบุนวัตกรรมโดดเด่นของปัจจัยเรื่องที่ว่าง ผู้เชี่ยวชาญเลือกประเด็นห้องโล่งสี่เหลี่ยมใช้เครื่องเรือนกันส่วนเพื่อใช้งาน คิดเป็นร้อยละ 66.70 และประเด็นห้องโล่งสี่เหลี่ยมปรับใช้งานตามช่วงเวลา คิดเป็นร้อยละ 33.30 สามารถอธิบายได้ว่าประเด็นที่ว่างที่จะนำไปใช้ในกระบวนการออกแบบสภาพแวดล้อมภายในที่พักนักท่องเที่ยวที่ตั้งอยู่ในอัมพวา มีการระบุการใช้งานในพื้นที่อย่างชัดเจน แตกต่างจากที่ว่างของเรือนแถวในสมัยก่อน ที่มีพฤติกรรมการใช้งานที่ต่างกันไปในแต่ละช่วงเวลาของวัน จึงทำให้ไม่มีความจำเป็นที่จะต้องปรับเปลี่ยนพื้นที่ให้รองรับต่อพฤติกรรมที่เปลี่ยนไปมากนัก ดังนั้นจึงสรุปได้ว่า ปัจจัยเรื่องที่ว่าง ที่เป็นอัตลักษณ์ของสภาพแวดล้อมภายในของเรือนแถวไม้ชั้นเดียวริมคลองอัมพวา อันดับหนึ่งคือห้องโล่งสี่เหลี่ยมใช้เครื่องเรือนกันส่วนเพื่อใช้งาน อันดับสองคือห้องโล่งสี่เหลี่ยมปรับใช้งานตามช่วงเวลา

ตารางที่ 4 ค่าความถี่ และค่าร้อยละ ของสิ่งที่โดดเด่นในแต่ละประเด็นอัตลักษณ์ของทุกปัจจัย

ปัจจัย	ประเด็นอัตลักษณ์	ความถี่ (คน)	ร้อยละ
1. ปัจจัยเรื่องสี	1.1 สีน้ำตาลของไม้จริง	5	55.60
	1.2 สีไม้เบญจพรรณ เช่น ไม้สัก ไม้แดง	3	33.30
	1.3 สีไม้จริงที่ทำน้ำมันรักษาเนื้อไม้	1	11.10
2. ปัจจัยเรื่องวัสดุและพื้นผิว	2.1 ผิวไม้จริง	1	11.10
	2.2 ผิวไม้จริงมันวาวจากการเช็ดถู	2	22.20
	2.3 ผิวไม้จริงเคลือบน้ำมันรักษาเนื้อไม้	6	66.70
3. ปัจจัยเรื่องแสงสว่าง	3.1 แสงธรรมชาติ	1	11.10
	3.2 แสงจากตะเกียงรั้ว ตะเกียงเจ้าพายุ ที่ดัดแปลงใช้หลอดไฟประหยัด	5	55.60
	3.3 แสงหลอดไฟประหยัดแสงเหลือง	2	22.20
	3.4 แสงสลัว	0	0.00
	3.5 แสงสะท้อนผิวน้ำ	1	11.10
4. ปัจจัยเรื่องสิ่งของตกแต่ง	4.1 รูปภาพบุคคลในครอบครัว	0	0.00
	4.2 ภาพเก่าในอดีตของอัมพวา	5	55.60
	4.3 ของใช้ในสมัยก่อนในพื้นที่อัมพวา เช่น ตะเกียง ภาชนะทองเหลือง	4	44.40
	4.4 เครื่องมือ อุปกรณ์ที่ใช้ทำมาหากินในอดีต เครื่องจักสาน	0	0.00
5. ปัจจัยเรื่องการตกแต่ง	5.1 เฟอร์นิเจอร์ที่ใช้ประกอบอาชีพ	2	22.20
	5.2 เฟอร์นิเจอร์ที่ใช้ในชีวิตประจำวัน	0	0.00
	5.3 เครื่องเรือนเรียบง่าย ที่นั่ง นอน นุ่น	6	66.70
	5.4 อุปกรณ์ที่ใช้ในอดีต เช่น ตะเกียง	1	11.10
6. ปัจจัยเรื่องการเจาะช่องเปิด	6.1 ช่องประตูบานเฟี้ยมไม้ เปิดออกแล้วเจอคลอง	9	100.00
	6.2 ช่องระบายอากาศเหนือประตูชนิดที่เป็นไม้	0	0.00
	6.3 ช่องระบายอากาศเหนือประตูชนิดที่เป็นตะแกรงโลหะ	0	0.00
	6.4 ช่องระบายอากาศช่วงบนของผนัง ชนิดที่เป็นไม้	0	0.00
	6.5 ช่องระบายอากาศช่วงบนของผนัง ชนิดที่เป็นตะแกรงโลหะ	0	0.00
7. ปัจจัยเรื่องเรื่องที่ว่าง	7.1 ห้องโล่งสี่เหลี่ยม ใช้เครื่องเรือนกันส่วนเพื่อใช้งาน	6	66.70
	7.2 ห้องโล่งสี่เหลี่ยม ปรับใช้งานตามช่วงเวลา	3	33.30
	7.3 ห้องโล่ง มีการเพิ่ม ลด ระดับพื้น ตามพื้นที่ใช้งาน	0	0.00
8. ข้อเสนอแนะอื่น ๆ	8.1 บรรยากาศตลาดน้ำยามเย็น	2	22.20
	8.2 ห้องน้ำภายในห้องพัก	2	22.20
	8.3 อุปกรณ์อำนวยความสะดวกเช่น เครื่องปรับอากาศ เครื่องทำน้ำอุ่น ทางลาดและราวพุงตัวสำหรับผู้สูงอายุ	5	55.60
	8.4 กิจกรรมการล่องเรือ ชมหิ่งห้อย ไล่บาตร	0	0.00
	8.5 บรรยากาศความเป็นสวน	0	0.00

ส่วนประเด็นและข้อเสนอแนะอื่นๆ ของสภาพแวดล้อมภายในของเรือนแถวไม้ชั้นเดียวริมคลอง อัมพวา พบว่า ระดับความโดดเด่นที่มากที่สุด คือการมีอุปกรณ์อำนวยความสะดวก เช่น เครื่องปรับอากาศ เครื่องทำน้ำอุ่น ทางลาด และราวพุงตัวสำหรับผู้สูงอายุ และการมีห้องน้ำภายในห้องพัก มีค่าคะแนนเฉลี่ย เท่ากันอยู่ที่ 4.67 ทั้งสองประเด็นดังกล่าวจะมีส่วนช่วยส่งเสริมให้ที่พักนักท่องเที่ยวที่ตั้งอยู่ที่อัมพวาเกิดความสำเร็จขึ้น ในแง่ของการมีสิ่งอำนวยความสะดวกที่ครบสมบูรณ์เพื่อรองรับนักท่องเที่ยว และเพื่อส่งเสริม อัตลักษณ์ของสภาพแวดล้อมภายในของเรือนแถวไม้ชั้นเดียวริมคลองอัมพวา ส่วนประเด็นอื่นๆ รองลงมาคือ ค่าความโดดเด่นอยู่ในระดับมากเป็นประเด็นเรื่องกิจกรรมของอัมพวา คือ กิจกรรมการล่องเรือชมหิ่งห้อย ใส่บาตรและบรรยากาศตลาดน้ำยามเย็น เพื่อนำไปใช้ส่งเสริมอัตลักษณ์ของสภาพแวดล้อมภายในของเรือนแถวไม้ชั้นเดียวริมคลองอัมพวา ในส่วนการระบุความโดดเด่น การมีอุปกรณ์อำนวยความสะดวก มีผู้เชี่ยวชาญ เลือก คิดเป็นร้อยละ 55.60 รองลงมาคือ ประเด็นการมีห้องน้ำภายในห้องพัก และประเด็นบรรยากาศตลาดน้ำยามเย็น มีผู้เชี่ยวชาญเลือก คิดเป็นร้อยละ 22.20 เท่ากันทั้งสองประเด็น

โดยผู้เชี่ยวชาญให้เหตุผลว่า อัมพวาเป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงวิถีในรูปแบบย้อนยุค นักท่องเที่ยวจำนวนมากนิยมมาท่องเที่ยวเพื่อเยี่ยมชมวิถีชีวิตแบบชาวบ้านริมคลองอัมพวาและชาวบ้านที่ทำสวนผลไม้ อัมพวา จึงกลายเป็นแหล่งท่องเที่ยวที่มีนักท่องเที่ยวนิยมเดินทางไปท่องเที่ยวเป็นจำนวนมาก แต่พบว่า มีอุปสรรค บางประการที่ไม่สามารถตอบรับต่อนักท่องเที่ยวในกลุ่มที่มีข้อจำกัด คือ เป็นบุคคลที่อยู่ในกลุ่มเบบี้บูมเมอร์ (baby boomer) หรือ Gen-B เป็นกลุ่มคนที่เกิดระหว่างปี พ.ศ.2489 – 2507 ปัจจุบันคนกลุ่มนี้มีอายุตั้งแต่ 54 ปี ขึ้นไป และเริ่มเข้าสู่วัยชรา คนยุคเบบี้บูมเมอร์เป็นนักอนุรักษ์นิยม เคารพครีตในขนบธรรมเนียมประเพณี และคนกลุ่มนี้มีจำนวนมากที่สุดในสังคมปัจจุบัน มีความพร้อมทั้งเวลาและเงินที่จะใช้จ่ายเพื่อการท่องเที่ยว แต่นักท่องเที่ยวในกลุ่มนี้โดยส่วนใหญ่มีปัญหาด้านกายภาพและสุขภาพ หากอัมพวาสามารถจัดเตรียม สิ่งอำนวยความสะดวกเพื่อรองรับนักท่องเที่ยวในกลุ่มดังกล่าว จะเป็นการเพิ่มศักยภาพและโอกาสทางการท่องเที่ยวให้อัมพวาได้เพิ่มขึ้น จึงสรุปได้ว่า ข้อเสนอแนะอื่นๆ ที่ช่วยสนับสนุนอัตลักษณ์ของสภาพแวดล้อม ภายในของเรือนแถวไม้ชั้นเดียวริมคลองอัมพวา อันดับหนึ่งคือการมีอุปกรณ์อำนวยความสะดวก อันดับสอง คือการมีห้องน้ำภายในห้องพัก

ผลจากกระบวนการเก็บข้อมูลจากการเดลฟายทั้งหมด ผู้วิจัยสามารถสรุปเป็นแนวการนำอัตลักษณ์ ของสภาพแวดล้อมภายในของเรือนแถวไม้ชั้นเดียวริมคลองอัมพวา เพื่อนำไปใช้ในการออกแบบสภาพแวดล้อม ภายใน ดังนี้

1. แนวทางการใช้ สี คือ สีสันตาลของไม้จริงที่เป็นไม้เบญจพรรณ เช่น ไม้สัก ไม้มะค่า ไม้รัง ไม้ชิงชัน เป็นต้น โดยควรทาน้ำมันรักษาเนื้อไม้ ชนิดใส เพื่อเป็นการรักษาและป้องกันไม้ เพื่อให้มีอายุการใช้งานที่ยืนยาว หากไม้เบญจพรรณไม่มีหรือมีราคาสูง อาจใช้ไม้มีคุณค่าทางเศรษฐกิจชนิดอื่นทดแทน แต่ใช้น้ำมัน รักษาเนื้อไม้ที่มีสีใกล้เคียงกับสีไม้เบญจพรรณทาเพื่อให้ไม้ที่ใช้แทนดังกล่าวมีสีที่ใกล้เคียงกับไม้เบญจพรรณ

2. แนวทาง วัสดุและพื้นผิว คือ ผิวไม้จริงที่เคลือบน้ำมันรักษาเนื้อไม้ โดยเป็นไม้จริงจำพวกไม้เบญจพรรณ ทาเคลือบน้ำมันรักษาเนื้อไม้ ชนิดใส โดยน้ำมันรักษาเนื้อไม้นั้นอาจเป็นชนิดเงา หรือ กึ่งเงากึ่งด้าน ก็ได้ และเมื่อใช้งานไปซักระยะ บริเวณที่เกิดการสัมผัสบ่อย ก็จะมีพื้นผิวที่เรียบและมันวาวเพิ่มขึ้น

3. แนวทางการใช้ แสงสว่าง คือ ในช่วงเวลากลางวันควรใช้แสงจากธรรมชาติเป็นหลักเพื่อให้เกิดความมีชีวิตชีวา หากต้องการใช้แสงประดิษฐ์ ควรใช้แสงสีเหลือง (warm light) เพื่อช่วยสร้างบรรยากาศให้อบอุ่น และจะเหมาะสมมากหากโคมไฟจะอยู่ในรูปแบบของตะเกียงทรงต่างๆ เช่น ตะเกียงลาน ตะเกียงรั้ว หรือตะเกียงเจ้าพายุ จะยังเป็นการสร้างบรรยากาศได้เป็นอย่างดี

4. แนวทางการใช้สิ่งของตกแต่ง คือ รูปภาพประดับที่เป็นรูปบรรยากาศของอัมพวา ทั้งบรรยากาศตลาดน้ำ งานประเพณี บรรยากาศสวน หรือแม้กระทั่งวิถีชีวิตในการประกอบอาชีพ นอกจากนั้น การมีของใช้ในอดีตเช่น ตะเกียงโบราณ ภาชนะ ข้าวของเครื่องใช้ที่ทำมาจากทองเหลือง มาใช้ตกแต่งจะยิ่งส่งเสริมให้สภาพแวดล้อมภายในนั้นมีบรรยากาศของความเป็นเรือนแถวไม้ริมคลองอัมพวามากยิ่งขึ้น

5. แนวทางการตกแต่ง คือ การใช้เครื่องเรือนที่เรียบง่ายรูปทรงไม่ซับซ้อน รวมถึง เบาะนั่ง ที่นอน นุ่นพับ มาใช้ในการตกแต่ง อาจมีเครื่องเรือนที่เคยใช้เดิมในสมัยที่ยังทำการค้าขาย เช่น ตู้โชว์ โต๊ะ เก้าอี้ ตั้งชุดรับแขกที่ทำจากไม้ มาตกแต่งร่วมด้วยก็ได้

6. แนวทางการเจาะช่องเปิด คือ ประตูบานเฟี้ยมขนาดใหญ่ ที่เปิดออกแล้วเห็นคลองอัมพวา หากห้องไม่ได้อยู่ริมคลอง อาจเปิดออกแล้วเห็นสวน พื้นที่โล่งหรือทางสัญจร ที่โล่งและสว่าง เพื่อทดแทนบรรยากาศริมคลอง และเหนือประตูบานเฟี้ยม รวมถึงช่วงบนของผนังต้องมีช่องที่เหมือนเป็นช่องระบายอากาศ ที่ดูโล่ง อาจใช้การซ่อนไฟเพื่อให้ดูเหมือนมีแสงสว่างจากภายนอกส่องลอดเข้ามาเป็นเทคนิคเสริมก็ได้ เพื่อไม่ให้เกิดการทึบตัน

7. แนวทางของทิวา ต้องเป็นทิวาโล่ง ทรงสี่เหลี่ยมลูกบาศก์ ผนังทางเข้า ระยะสั้นกว่าผนังด้านข้าง ระบาย ผนัง ผนัง และฝ้าเพดาน เรียบ กรุด้วยวัสดุประเภทไม้แผ่นหน้าแคบแต่ยาว ติดซ่อนเกล็ด หรือตีซ้อนบน ล่าง แผ่นเว้นแผ่น และใช้เครื่องเรือนเรียบง่ายเป็นสิ่งที่กำหนดการใช้งานของพื้นที่ โดยสามารถปรับพื้นที่ใช้สอยได้โดยง่าย

8. ข้อเสนอแนะอื่นๆ คือ การมีอุปกรณ์อำนวยความสะดวกเพื่อตอบสนองการใช้ชีวิตในปัจจุบัน เช่น เครื่องปรับอากาศ เครื่องทำน้ำอุ่น สัญญาณอินเทอร์เน็ตไร้สาย เป็นต้น รวมถึงการเตรียมอุปกรณ์เพื่อรองรับผู้สูงอายุให้สามารถมาพักผ่อนท่องเที่ยวได้อย่างสะดวกสบาย

ตารางที่ 5 สรุปอัตลักษณ์ของสภาพแวดล้อมภายในของเรือนแถวไม้ชั้นเดียวริมคลองอัมพวา เพื่อไปใช้เป็นแนวทางในการนำอัตลักษณ์ทางสังคมและวัฒนธรรมท้องถิ่น แสดงผ่านการออกแบบสภาพแวดล้อมภายใน

ปัจจัย	ประเด็นอัตลักษณ์	ร้อยละ
สี	1.1 สีน้ำตาลของไม้จริง	มากที่สุด
	1.2 สีไม้เบญจพรรณ เช่น ไม้สัก ไม้แดง	มากที่สุด
	1.3 สีไม้จริงที่ทาน้ำมันรักษาเนื้อไม้	มาก
วัสดุและพื้นผิว	2.1 ผิวไม้จริงเคลือบน้ำมันรักษาเนื้อไม้	มากที่สุด
	2.2 ผิวไม้จริงมันวาวจากการเช็ดถู	มากที่สุด
แสงสว่าง	3.1 แสงจากตะเกียงรั้ว ตะเกียงเจ้าพายุ ที่ดัดแปลงใช้หลอดไฟประดิษฐ์	มากที่สุด
	3.2 แสงหลอดไฟประดิษฐ์แสงเหลือง	มากที่สุด
	3.3 แสงธรรมชาติ	มาก
สิ่งของตกแต่ง	4.1 ภาพเก่าในอดีตของอัมพวา	มากที่สุด
	4.2 ของใช้ในสมัยก่อนในพื้นที่อัมพวา เช่น ตะเกียง ภาชนะทองเหลือง	มากที่สุด
การตกแต่ง	5.1 เครื่องเรือนเรียบง่าย ที่นั่ง นอน นุ่น	มากที่สุด
	5.2 เฟอร์นิเจอร์ที่ใช้ประกอบอาชีพ	มากที่สุด
	5.3 อุปกรณ์ที่ใช้ในอดีต เช่น ตะเกียง	มาก
การเจาะช่องเปิด	6.1 ช่องประตูบานเฟี้ยมไม้ เปิดออกแล้วเจอคลอง	มากที่สุด
	6.2 ช่องระบายอากาศเหนือประตูชนิดที่เป็นไม้	มากที่สุด
	6.3 ช่องระบายอากาศช่วงบนของผนัง ชนิดที่เป็นไม้	มาก
	6.4 ช่องระบายอากาศเหนือประตูชนิดที่เป็นตะแกรงโลหะ	มาก
ที่ว่าง	7.1 ห้องโถงสี่เหลี่ยม ใช้เครื่องเรือนกันส่วนเพื่อใช้งาน	มากที่สุด
	7.2 ห้องโถงสี่เหลี่ยม ปรับใช้งานตามช่วงเวลา	มาก
ข้อเสนอแนะอื่นๆ	8.1 อุปกรณ์อำนวยความสะดวกเช่น เครื่องปรับอากาศ เครื่องทำน้ำอุ่น ทางลาดและราวพุงตัวสำหรับผู้สูงอายุ	มากที่สุด
	8.2 ห้องน้ำภายในห้องพัก	มากที่สุด
	8.3 บรรยากาศตลาดน้ำยามเย็น	มาก
ความหมายของแถบสี	ประเด็นอัตลักษณ์ที่มีความโดดเด่นมากที่สุด	
	ประเด็นอัตลักษณ์ที่มีความโดดเด่นมาก	

ผลการนำอัตลักษณ์ทางสังคมและวัฒนธรรมท้องถิ่นของเรือนแถวไม้ชั้นเดียวริมคลองอัมพวา แสดงผ่านการออกแบบสภาพแวดล้อมภายใน โดยนักออกแบบข้ามวัฒนธรรม

การนำอัตลักษณ์ทางสังคมและวัฒนธรรมท้องถิ่นของเรือนแถวไม้ชั้นเดียวริมคลองอัมพวา แสดงผ่านการออกแบบสภาพแวดล้อมภายใน โดยผู้วิจัยให้กลุ่มตัวอย่างที่เป็นนักออกแบบข้ามวัฒนธรรม ที่เป็นอาสาสมัครผู้สนใจเข้าร่วมโครงการวิจัยครั้งนี้ จำนวน 3 คน ที่ไม่มีประสบการณ์และไม่เคยอาศัยอยู่ในชุมชนและตลาดน้ำอัมพวาที่ลงเก็บข้อมูล เป็นตัวแทนของชาวบ้านที่ไม่มีความรู้ด้านการออกแบบและนักออกแบบข้ามวัฒนธรรม เพื่อปฏิบัติงานออกแบบสภาพแวดล้อมภายในที่พักนักท่องเที่ยว จากการลงเก็บข้อมูลภาคสนาม และการนำอัตลักษณ์สังคมและวัฒนธรรมท้องถิ่นในชุมชนและตลาดน้ำอัมพวาจากผลที่ได้จากการสัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญจากการทำเดสฟาย 3 ครั้ง มาใช้ประกอบการออกแบบ จนได้ผลงานการออกแบบสภาพแวดล้อมภายในที่พักนักท่องเที่ยวที่ตั้งอยู่ที่อัมพวา จากนั้นผู้วิจัยจึงนำผลงานการออกแบบเฉพาะส่วนของภาพจำลองการออกแบบสภาพแวดล้อมภายใน 3 มิติ (3D stimulation) ดังภาพที่ 2 ไปประเมินผลงานการออกแบบ โดยผู้วิจัยใช้วิธีการตรวจสอบความเที่ยงตรงของผลงานการออกแบบ จากการให้ผู้เชี่ยวชาญที่เป็นอาจารย์สอนในวิชาการออกแบบ 2 ท่าน และผู้เชี่ยวชาญที่เป็นนักออกแบบวิชาชีพ 1 ท่าน ทำการประเมินผลการออกแบบ

ภาพที่ 2 ตัวอย่างภาพจำลองการออกแบบสภาพแวดล้อมภายใน 3 มิติ โดยนักออกแบบข้ามวัฒนธรรม

การออกแบบตามแนวทางการออกแบบในประเด็น สี วัสดุและพื้นผิว ช่องเปิด มีความชัดเจนในการออกแบบอยู่ในระดับมากที่สุด ภาพจำลองการออกแบบสภาพแวดล้อมภายใน 3 มิติ บรรยากาศภายในห้องพักนักท่องเที่ยวสามารถแสดงเรื่องดังกล่าวให้เห็นได้อย่างชัดเจน ผู้เชี่ยวชาญจึงให้คะแนนได้อย่างทันที โดยไม่ต้องมีการสอบถาม ส่วนในประเด็นแสงสว่าง สิ่งของตกแต่ง การตกแต่งและข้อมูลอื่นๆ จำพวกอุปกรณ์อำนวยความสะดวกและอุปกรณ์รองรับการใช้งานเพื่อทุกคน ผู้เชี่ยวชาญให้ความเห็นว่า เนื่องจากสิ่งต่างๆ ในประเด็นดังกล่าว มีขนาดที่ใหญ่มากนัก มองเห็นได้ไม่ชัดเจน อาจมีความจำเป็นที่จะต้องคำอธิบายเพื่อความชัดเจนทั้งในด้านความสำคัญ ด้านการใช้งานรวมถึงรายละเอียดของสิ่งของเหล่านั้น จึงทำให้ 4 ประเด็นดังกล่าวมีความชัดเจนอยู่ในระดับมาก นอกเหนือจากนั้นในประเด็นที่ว่างที่มีระดับความชัดเจนในการออกแบบอยู่ที่ระดับปานกลาง ผู้เชี่ยวชาญให้เหตุผลว่า คำอธิบายในแนวทางการออกแบบที่ว่า ใช้เครื่องเรือนกันส่วนเพื่อใช้งานนั้น เป็นประโยคที่สื่อสารถึงการปิดกั้นหรือปิดบังเพื่อประโยชน์ในการใช้สอย แต่ภาพจำลองการออกแบบสภาพแวดล้อมภายใน 3 มิติ บรรยากาศภายในห้องพักนักท่องเที่ยวดังกล่าวไม่ได้ใช้เครื่องเพื่อปิดกั้น แต่ใช้เครื่องเรือนเพื่อกำหนดการใช้งานของพื้นที่แต่เพียงเท่านั้น จึงทำให้ประเด็นดังกล่าวในตารางที่ 6 ได้รับคะแนนประเมินเพียงระดับปานกลางเท่านั้น

ตารางที่ 6 ผลการประเมินการออกแบบสภาพแวดล้อมภายในที่พักนักท่องเที่ยว โดยผู้เชี่ยวชาญ 3 ท่าน

ประเด็นอัตลักษณ์	$\bar{X}$	S.D.	ระดับความชัดเจนในการออกแบบ
1.1 สี เป็นสีน้ำตาลของไม้จริง จำพวกไม้เบญจพรรณ ที่ทาน้ำมันรักษาเนื้อไม้	5.00	0.00	มากที่สุด
1.2 วัสดุและพื้นผิว เป็นผิวไม้จริงที่เคลือบน้ำมันรักษาเนื้อไม้	5.00	0.00	มากที่สุด
1.3 แสงสว่าง เน้นแสงธรรมชาติ แสงจากตะเกียงที่ติดแปลงใช้หลอดไฟประดิษฐ์แสงเหลืองและแสงที่มีความสลัว	4.33	0.58	มาก
1.4 สิ่งของตกแต่ง เป็นภาพบรรยากาศอัมพวา และอุปกรณ์ใช้สอยในชีวิตประจำวันในอดีต เช่น ตะเกียง ภาชนะทองเหลือง	4.00	0.00	มาก
1.5 การตกแต่ง ใช้การตกแต่งโดยเครื่องเรือนแบบเรียบง่าย เฟอร์นิเจอร์ที่ใช้ในการประกอบอาชีพและใช้ในชีวิตประจำวัน	3.67	1.15	มาก
1.6 ช่องเปิด เปิดประตูบานเฟี้ยมและช่องระบายอากาศช่วงบนของผนัง	5.00	0.00	มากที่สุด
1.7 ที่ว่าง เป็นรูปแบบห้องโล่งสี่เหลี่ยมใช้เครื่องเรือนกันส่วนเพื่อใช้งาน	3.33	0.58	ปานกลาง
1.8 ข้อมูลอื่นๆ มีอุปกรณ์อำนวยความสะดวกและอุปกรณ์รองรับการใช้งานเพื่อทุกคน (Universal Design) มีห้องน้ำในห้องพักและบรรยากาศใส่บาตรยามเช้า ตลาดน้ำยามเย็น ชมทุ่งหอยยามค่ำ	4.00	0.00	มาก

ภาพรวมของค่าระดับคะแนนประเมินความชัดเจนในการออกแบบสภาพแวดล้อมภายในที่พักนักท่องเที่ยว ที่ประเมินจากภาพจำลองการออกแบบสภาพแวดล้อมภายใน 3 มิติ (3D stimulation) โดยนักออกแบบข้ามวัฒนธรรมมีผลการประเมินอยู่ในระดับที่ยอมรับได้ ซึ่งหมายความว่า การออกแบบสภาพแวดล้อมภายในด้วยแนวทางการนำอัตลักษณ์ทางสังคมและวัฒนธรรมท้องถิ่นที่ผู้วิจัยนำเสนอ สามารถถ่ายทอดคุณค่าของอัตลักษณ์ทางสังคมและวัฒนธรรมโดยนักออกแบบได้

ข้อเสนอแนะ

จากกระบวนการค้นหาความเป็นตัวแทนอัตลักษณ์ทางสังคมและวัฒนธรรมท้องถิ่นของชุมชนตลาดน้ำอัมพวา ใน 7 ปัจจัยหลัก สามารถเสนอแนะประเด็นอัตลักษณ์ที่เกี่ยวข้องกับการออกแบบสมัยใหม่ได้ดังนี้

1. การเก็บรักษาคุณค่าแห่งอาคารสถานที่เอาไว้ เพื่อที่คุณค่าเหล่านั้นจะได้เล่าเรื่องราวของมันเอง (story telling) โดยผ่านการใช้งานภายใต้บรรยากาศของอาคารสถานที่ สิ่งที่จะสามารถทำให้เกิด Story telling ยังอาคารสถานที่ได้ ได้แก่ เครื่องมือ เครื่องใช้ อุปกรณ์ ที่ใช้ในชีวิตประจำวันสมัยก่อน ภาพถ่าย ภาพเขียน บันทึกรายการเหตุการณ์ในอดีต ร่องรอยบนพื้นผิวหรือภาพเขียน วัสดุที่ใช้ในการสร้างอาคารสถานที่ในอดีต เป็นต้น สิ่งเหล่านี้สามารถทำให้การสื่อสารในด้านความรู้สึกของผู้ใช้สอยภายในอาคารกับตัวอาคารเชื่อมโยงกันอย่างสมบูรณ์ อาจกล่าวได้ว่าอาคารทำหน้าที่เป็น home gallery ไปในตัว

2. ไม่ปฏิเสธเทคโนโลยีและความสะดวกสบายสมัยใหม่ เนื่องจากพฤติกรรมการใช้งานภายในอาคารของมนุษย์มีการเปลี่ยนแปลงไปตามยุคสมัยและวัฒนธรรมของแต่ละชนชาติ ดังนั้น การเป็นที่พักสำหรับนักท่องเที่ยวที่มาจากนอกชุมชน ต่างวัฒนธรรม อาจมีความจำเป็นที่ต้องจัดเตรียมสิ่งอำนวยความสะดวกไว้เพื่อรองรับ เช่น เครื่องปรับอากาศ เครื่องทำน้ำอุ่น โทรศัพท์ สัญญาณอินเทอร์เน็ตไร้สาย เป็นต้น แต่เทคโนโลยีและความสะดวกสบายต้องไม่รบกวนหรือสร้างความขัดแย้งต่อสภาพแวดล้อมภายในของอาคารสถานที่ และมีความจำเป็นที่ต้องจัดวางให้กลมกลืนไปกับสภาพแวดล้อมและง่ายต่อการซ่อมบำรุง

3. การใส่ใจต่อคนทุกกลุ่ม เกี่ยวข้องกับการออกแบบเพื่อทุกคน (universal design) สถานที่ท่องเที่ยวในรูปแบบของการนำเสนอวิถีชีวิตในอดีต ส่วนมากได้รับความนิยมจากกลุ่มผู้สูงอายุ หรือกลุ่ม generation baby boomer คือ กลุ่มผู้ที่มีอายุตั้งแต่ 54 ปี ขึ้นไป เนื่องจากภาวะรู้สึกโหยหา อาลัยอาวรณ์อดีต ที่เรียกว่านอสเทเลีย (nostalgia) เป็นความรู้สึกอบอุ่นใจ สบายใจที่เกิดขึ้นเมื่อได้หวนกลับไปนึกถึงช่วงเวลาในอดีตที่ผ่านมา นักท่องเที่ยวกลุ่มนี้มีกำลังซื้อค่อนข้างสูง ไม่มีข้อจำกัดด้านเวลาในการท่องเที่ยว แต่ปัจจัยที่สำคัญในการเลือกไปท่องเที่ยว คือ การมีสิ่งอำนวยความสะดวกรองรับอย่างเหมาะสมเพียงพอ เช่น ห้องน้ำมีการรองรับการใช้งานสำหรับผู้สูงวัยและผู้พิการ ทางเดินทางสัญจรมีราวพุงตัว ทางลาด ทางเชื่อมที่ออกแบบไว้สำหรับรถเข็น วิลแชร์ หรือการเดินทางด้วยไม้ค้ำยัน เติงนอนมีความสบายและระดับความสูงที่เหมาะสมกับการลุกจากที่นอน เป็นต้น ดังนั้นหากที่พักและสถานที่ท่องเที่ยวเตรียมสิ่งดังกล่าวไว้ จะเป็นการเพิ่มโอกาสในการถูกเลือกใช้บริการ

ซึ่งความท้าทายสำหรับนักออกแบบไม่เพียงแต่การใช้สัญชาติญาณด้านวิชาชีพ และความคิดสร้างสรรค์ในการออกแบบเท่านั้น แต่การคำนึงถึงอัตลักษณ์ทางสังคมและวัฒนธรรมท้องถิ่นเป็นรูปแบบที่ซับซ้อนในกระบวนการออกแบบตกแต่งภายใน และกระบวนการค้นหาอัตลักษณ์ทางสังคมและวัฒนธรรมท้องถิ่นไม่เพียงแต่ส่งผลกระทบต่อวิธีการตอบสนองต่อสิ่งเร้า (สภาพแวดล้อมภายใน) เท่านั้น แต่ยังมีผลต่อค่านิยม แรงบันดาลใจ ความรู้สึก อารมณ์ ความรู้ความเข้าใจ และยังเป็นแบบอย่างที่ดีได้ ดังนั้น การวิจัยเกี่ยวกับอัตลักษณ์วัฒนธรรมและรูปแบบทางสังคมและวัฒนธรรมท้องถิ่น จะต้องใช้ข้อมูลเชิงลึกที่สำคัญในกระบวนการออกแบบตกแต่งภายใน เพราะจะช่วยให้เข้าใจการสื่อคุณค่าและความหมาย และเพิ่มการมีปฏิสัมพันธ์ระหว่างผู้คน (นักท่องเที่ยวและคนในพื้นที่) และนักออกแบบได้มากขึ้น

เอกสารอ้างอิง

- Chittangwatthana, B. (2005). **Karn pattana karn thongthiao bab yangyuen** (In Thai) [The sustainable tourism development]. Bangkok: The tourism authority of academic center.
- Krukaset, P. (2011). **Patjai kamnot saphabwaetlom tang kaiyaphap dan karn khai tee sue ekkalak khong sinkha tee ing naewkid dan karn anurak singwaetlom**. (In Thai) [The physical sale-environment attributes determining the identity of merchandize embedded with environmental consciousness concept] (Doctoral dissertation). Bangkok: King Mongkut's Institute of Technology Ladkrabung.
- Krukaset, P. (2018). Floor plan-analysis, lighting and physical environment of classroom design. **Proceeding of the 2018 International Academic Research Conference**, (pp.84-90). Vienna, Austria: ICBTS Conference & Publication.
- Meak-on, S. & Bejarananda, M. (2013). Phonkrathob karn thongthiao tor atta lak chumchon: Koranee sueksa chumchon laeng thongthiao Amphawa. (In Thai) [Tourism impact on community indentity: case of Amphawa community]. **Built Environment Inquiry Journal**, 12 (2), 1-19.
- Seyanont, A. (2009). Karn pongkan karn sueamsom lae karn anurak sabphayakon thammachat lae singwaetlom khong talatnam Amphawa. (In Thai) [The prevention of deterioration and natural resources and environmental conservation of Amphawa floating market]. **University of the Thai Chamber of Commerce Journal**, 29 (4), 163-172.
- Torrent, R. R. (2008). Sustainable development in tourism municipalities: the role of public goods. **Tourism Management**, 29 (5), 883-897. DOI: 10.1016/j.tourman.2007.10.004